ČASOPIS ČESKÉ STOMATOLOGICKÉ KOMORY

2017 ročník 27 č.1

LKS

RECENZOVANÝ ČASOPIS. Indexováno: Bibliographia Medica Čechoslovaca, Index Copernicus. ISSN 1210-3381

HLEDÁME NOVÉHO KOLEGU/KOLEGYNI

TATO ORDINACE ZUBNÍHO LÉKAŘE

ČEKÁ NA VÁS

DENT MEDICO
ZUBNÍ KLINIKA

Přijďte se k nám podívat a prohlédněte si své možné budoucí pracoviště! Nezávaznou schůzku si domluvte na prace@caremedico.cz

www.dentmedico.cz

Paní Zima vstoupila do nového roku 2017 s plnou parádou a předvádí svá úchvatná ledová kouzla. My vás, vážení a milí čtenáři, vítáme s prvním letošním číslem LKS a přejeme vám po celý rok dobrou náladu a schopnost vnímat svět kolem nás nejen očima, ale také srdcem.

obsah

Z představenstva ČSK: Informace z jednání 9.–10. 12. 2016 2
Z revizní komise ČSK: Informace z jednání 9. 12. 2016 3
Dvě důležité výzvy členům ČSK 3
Zasedala vědecká rada ČSK 4
Pražské dentální dny 2017 4
Zubní průkaz dítěte v roce 2017 6
Nový komorový web 6
Reportáž: V Brně se konalo desáté Podzimní stomatologické fórum 7
Odborné sdělení: Hodnocení výskytu muskuloskeletálních obtíží u zubních lékařů Stomatologické kliniky LF UK a FN v Hradci Králové 8–12
Malé ilustrované repetitorium: Jak úspěšně napravit neúspěch, Test 13 13–15
Odborná diskuze: K odbornému sdělení o problematice rozštěpů 17
Přečtěte si… 18
Přístup k elektronické verzi odborných časopisů pro členy ČSK v r. 2017 18
Historie: Sady lékovek 19
Nový člen redakční rady LKS S1
Nový atomový zákon (platný od 1. 1. 2017) S2–S3
Pozvánka na Jarní stomatologické fórum S5
20. března 2017: Světový den ústního zdraví S5
XX. Sazamův den: Zubní dřeň ve zdraví a nemoci S6
Parodontologický kongres v Praze S6
Výjezdní zasedání ČES se konalo na Slovensku S7
Účet klinik ČSK – Zprávy z cest S7
Implantologický klub ČR po sedmdesáté osmé S9
8. Škachův den proběhne v únoru 2017 S9
Poradny S10
Fotoúsměv; Připravujeme S11
Fotoalbum: Přednášející na PDD 2016 (I.) S12

z titulní strany

Na fotografii jsou atypické extrakční kořenové kleště.

Historické exponáty pocházejí ze sbírky MUDr. Roberta Houby, Ph.D.

Časopis České stomatologické komory LKS
vychází jako odborný a stavovský měsíčník
v jedenácti vydáních do roka
(čísla 7 a 8 vycházejí jako dvojčíslo 7–8).
Vydavatel: Česká stomatologická komora
Slavojova 22, Praha 2, PSČ 128 00
IČ: 00224286

tiráž

LKS, 2017, ročník 27, číslo 1, s. 1–20
(příloha Servis S1–S12)
Uzávěrka čísla: 10. 1. 2017
Datum vydání: **23. 1. 2017**
Zahájení distribuce Českou poštou: **od 24. 1. 2017**
Uzávěrka materiálů do č. 2/2017: 9. 1. 2017
Předpokládané zahájení distribuce č. 2/2017
Českou poštou: od 14. 2. 2017

ISSN: 1210–3381
Mezinárodní indexové číslo: 46 856
Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR:
MK ČR E 6067

LKS na internetu: www.dent.cz

Indexováno:
Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik Rady pro výzkum a vývoj ČR
(www.vyzkum.cz)
Bibliographia Medica Čechoslovaca
(www.nlk.cz)
Národní technická knihovna
(www.techlib.cz)
Index Copernicus
(www.indexcopernicus.com)
Abstrakty všech článků z časopisu LKS jsou zveřejněny v českém a anglickém jazyce na www.dent.cz.

Náklad: 10 850 výtisků

Adresa redakce a administrace
Slavojova 22, 128 00 Praha 2
Tel.: +420 234 709 630, +420 234 709 625
Fax: +420 234 709 639
E-mail: lks@dent.cz
Šéfredaktor: **PhDr. Ladislav Šolc**
Odpovědná redaktorka: **PhDr. Iva Žáková**
Tajemnice redakce: **Ing. Jolana Kunrtová**
Grafický design: **Ondřej Grygar**
Redakční rada: **předseda – MUDr. Robert Houba, Ph.D., místopředsedkyně – doc. MUDr. Marie Bartoňová, CSc., členové – MUDr. Jan Černý, prof. et prof. MUDr. et MUDr. Lydie Izakovičová Hollá, Ph.D., MUDr. Zdeněk Poledna, MUDr. Michal Straka, CSc. (SR), MUDr. Jan Streblov, MUDr. Jakub Suchánek, Ph.D.**

Sazba: Rema Média, s. r. o.
Výroba: Helma Beta, spol. s r. o.
Distribuce: Česká pošta, s. p.
Časopis je distribuován bezplatně členům České stomatologické komory.
Roční předplatné
pro nečleny ČSK v ČR: 460 Kč
pro zubní lékaře v SR: 690 Kč (27 EUR)
(Cena jednoho čísla: 60 Kč)
Ceny jsou uvedeny včetně poštovného, balného a příslušného DPH.
Objednávky přijímá redakce.

Inzerce
Ceník inzerce: **www.dent.cz**
Bližší podmínky sjednává:
Oddělení ekonomiky a služeb
Ing. Renáta Bělíková
Tel.: +420 234 709 614, +420 603 825 154
E-mail: belikova@dent.cz; inzerce@dent.cz
V rubrice REKLAMNÍ PREZENTACE představujeme komerční informace a aktivity firem.

LKS JE RECENZOVANÝ ČASOPIS.
Otiskuje odborná sdělení z oblasti zubního lékařství a souvisejících medicínských oborů a další díla. Redakce si vyhrazuje právo provést drobné úpravy textu a možnost text nezveřejnit. **Podmínky pro publikaci v časopisu LKS** jsou zveřejněny na **www.dent.cz**.

Autoři fotografií: Dalibor Badal (s. S11); Dagmar Češková (titulní strana, s. 1); Ladislav Šolc (s. 1, 3, 7, 19, S1, S5, S9, S12); Iva Žáková (s. 4).
Archivní fotografie: Archiv ČES (s. S7); Archiv akce Sazamův den (s. S6); Jitka Levorová (s. S11); Nela Pilbauerová (s. 8–12); Radovan Žižka (s. 13–15).
Autoři ilustrací: Ondřej Grygar (titulní strana); Jiří Jenšovský (s. S1).

INFORMACE Z JEDNÁNÍ PŘEDSTAVENSTVA ČSK
9.–10. 12. 2016

Standardně strukturovaný program obsahoval informace za uplynulé období, o plánovaných událostech a zprávy o činnosti orgánů ČSK. Podrobné informace určené výhradně členům ČSK jsou zveřejněny na www.dent.cz (Pro členy/Jednání představenstva).
Na základě prosincového zasedání jsme ve spolupráci s viceprezidentem ČSK MUDr. Robertem Houbou, Ph.D., zpracovali následující důležité a aktuální informace:

● **Úhradové dodatky ZP na rok 2017.** Na **www.dent.cz (Aktuality)** jsou zveřejněny texty úhradových dodatků na rok 2017, které rozesílají jednotlivé zdravotní pojišťovny. Znění dodatků bylo Zubohradem se zdravotními pojišťovnami bez výhrad projednáno.

● **Legislativa a jednání ČSK.**

• **Dne 14. 11.** se dr. P. Chrz a Mgr. J. Slavík zúčastnili setkání profesních komor s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu J. Dienstbierem. Diskutován byl legislativní proces a zařazení ČSK do legislativního procesu jako připomínkového místa a plán legislativních prací pro r. 2017.

• **Dne 23. 11.** jednali dr. P. Chrz a Mgr. J. Slavík s Mgr. Strnadovou, ředitelkou Odboru ošetřovatelství a nelékařských povolání, a Mgr. Hladíkovou, vedoucí oddělení vzdělávání odboru ošetřovatelství a nelékařských povolání, o kompetencích dentálních hygienistek a zubních techniků. Bylo dohodnuto, že povinnost indikace zubního lékaře k vybraným úkonům bude zachována.

• **Dne 23. 11.** jednala Koalice soukromých lékařů.

• **Dne 25. 11.** se dr. P. Chrz zúčastnil podzimního kongresu, který společnost Health Communication, s. r. o., organizovala pro lékárníky. Některé workshopy by mohly být využitelné i pro ČSK, např. v rámci kongresu PDD.

• **Dne 29. 11.** se dr. J. Vostrejž zúčastnil jednání Koordinační rady kongresu Mefanet 2016.

• **Dne 29. 11.** se dr. R. Benko zúčastnil kongresu z cyklu „Efektivní nemocnice 2016“ na téma „Strategie zdravotních pojišťoven a nemocnic“. Upozornil na diskuzi ministra financí A. Babiše, který za prioritní považuje financování soukromého sektoru, a ministra zdravotnictví M. Ludvíka, který naopak prosazoval financování nemocnic.

• **Dne 1. 12.** se dr. M. Řezáč, Mgr. J. Slavík a Bc. S. Ďuríková zúčastnili setkání profesních komor, které letos pořádala Notářská komora ČR. Tématem jednání byly problémy s pracovníky, kteří vykonávají profesi bez potřebného vzdělání – tyto potíže řeší všechny komory.

● **Stavovská politika.**

• **Komunikace ČSK vůči členům a pacientům.** Vzhledem k častým a různorodým telefonickým a e-mailovým dotazům bude vytvořen manuál pro zaměstnance Kanceláře ČSK, který bude obsahovat vzorové odpovědi a potřebné základní informace na dané téma. Rovněž je třeba stanovit, které dotazy již nespadají do kompetence zaměstnanců a na jakou instituci je třeba tazatele odkázat.

• **Kooptace člena představenstva ČSK.** MUDr. Jiří Ševčík souhlasí s kooptací a od 1. 1. 2017 se stává členem představenstva ČSK. Nahradí doc. J. Zemena, který podal rezignaci k 31. 12. 2016.

• **Návrh na vytvoření funkce past prezidenta.** Doc. R. Šmucler navrhl zvážit vznik funkce past prezidenta (emeritního prezidenta). Jednalo by se o čestnou a poradní funkci, předpokládá se účast na akcích ČSK, nepředpokládají se finanční výhody. Vzhledem k tomu, že o této možnosti Komora opakovaně diskutovala již v minulosti, pověřilo představenstvo doc. R. Šmuclera, aby ve spolupráci s Mgr. J. Slavíkem připravil pro příští zasedání konkrétní návrh.

● **Sněmy OSK.** Na oblastech proběhly podzimní sněmy OSK. Jednotliví členové představenstva ČSK informovali o průběhu sněmů, kterých se zúčastnili.

● **Informace RK a ČR ČSK.** O činnosti revizní komise informovala dr. M. Kraus Kozumplíková, o činnosti čestné rady dr. L. Liberda.

● **Zahraniční činnost.**

• **Přehled za uplynulé období** připravil doc. J. Zemen, celkem bylo zpracováno 19 zpráv.

• **Plenární zasedání CED** se uskutečnilo ve dnech 1.–2. 12. v Bruselu. ČSK zastupovali dr. P. Chrz, dr. R. Houba a doc. J. Zemen. V průběhu zasedání se konaly volby do představenstva CED a na funkci pokladníka.

• **Představenstvo pověřilo dr. F. Al Haboubiho** od 1. 1. 2017 vedením agendy zahraničních vztahů ČSK.

● **Vzdělávání.**

• **Představenstvo projednávalo žádosti** podané VS ČSK týkající se Osvědčení odbornosti a akreditace pracovišť.

• **Webinář** na téma „Intraligamentární anestezie“ s lektorem MUDr. Vladimírem Ščigelem, Ph.D., MBA, se uskutečnil 8. 12. Informace o webinářích najdete na **www.dent.cz** (Vzdělávání/Webináře).

● **Pečeť ČSK.** Představenstvo vyhovělo žádosti společnosti Johnson & Johnson, s. r. o., a prodlužuje licenci na užívání pečeti ČSK na produkt Listerine – Total Care.

● **Společnost preventivní stomatologie.** Představenstvo projednalo žádost Společnosti preventivní stomatologie a souhlasí se zřízením sídla této společnosti v Apolence, tj. na adrese Slavojova 22, 128 00 Praha 2.

NOVÝ ŘÁD CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PLATNÝ OD 1. 1. 2017

Na 65. jednání sněmu ČSK byla schválena novela organizačního řádu Komory, spočívající v přijetí nového řádu celoživotního vzdělávání (dále jen ŘCV).

Novela nabyla účinnost dne 1. ledna 2017.

Kompletní znění nového ŘCV je zveřejněno na www.dent.cz (O nás/Řády a stanoviska).

Získání Osvědčení odbornosti je dobrovolné a není podmínkou pro samostatný výkon povolání zubního lékaře.

Vzdělávací středisko ČSK

DVĚ DŮLEŽITÉ VÝZVY ČLENŮM ČESKÉ STOMATOLOGICKÉ KOMORY

Sněm ČSK bude letos v květnu volit viceprezidenta, představenstvo, čestnou radu a revizní komisi ČSK na funkční období 2017–2021. Volby do orgánů OSK proběhnou na oblastech nejpozději do 20. září 2017. (Ilustrační fotografie je z voleb prezidenta Komory na jednání sněmu ČSK v listopadu 2016.)

NAVRHUJTE KANDIDÁTY PRO VOLBY DO ORGÁNŮ ČSK A OSK (2017–2021)

V letošním roce končí funkční období všech volených orgánů a funkcí ČSK.

Volby viceprezidenta, představenstva, revizní komise a čestné rady ČSK se budou konat na 67. jednání sněmu ČSK ve dnech 13.–14. 5. 2017 v hotelu Galant v Mikulově.

Volby delegátů sněmu ČSK a představenstev, revizních komisí, čestných rad oblastních stomatologických komor je nutné uskutečnit do 20. 9. 2017.

Funkční období všech nově zvolených orgánů a funkcí začíná dnem 21. 9. 2017.

Již nyní je vhodný čas, abyste se zamysleli nad tím, kdo z kolegů by vás dobře zastupoval a hájil vaše zájmy po další čtyři roky.

Návrhy kandidátů na viceprezidenta, do představenstva, revizní komise a čestné rady ČSK můžete zasílat na adresu:
Ing. Jitka Povolná, Kancelář ČSK, Slavojova 22, 128 00 Praha 2,
e-mail: povolna@dent.cz,
nebo je přednést osobně při květnovém jednání sněmu ČSK.

NAVRHUJTE K OCENĚNÍ OSOBNOSTI ČESKÉ STOMATOLOGIE

U příležitosti ukončení stávajícího funkčního období (2013–2017) volených orgánů ČSK **se dne 22. 9. 2017 uskuteční v pražském Karolinu SLAVNOSTNÍ ZASEDÁNÍ SNĚMU ČSK.**

V tomto důležitém okamžiku bychom chtěli pokračovat v komorové tradici, kterou je udílení čestného titulu **Osobnost české stomatologie,** a poděkovat tak žijícím nestorům českého zubního lékařství.

Žádáme vás proto o navržení význačných osobností vašeho regionu z řad klinických a vědeckých pracovníků a lékařů z praxe. U navržených osob uveďte nacionále a stručný životopis.

Své návrhy můžete zasílat osobně nebo prostřednictví vaší OSK **do 31. května 2017 na adresu:** Ing. Jitka Povolná, Kancelář ČSK, Slavojova 22, 128 00 Praha 2, e-mail: povolna@dent.cz.

Kancelář ČSK

z revizní komise ČSK

INFORMACE Z JEDNÁNÍ RK ČSK 9. 12. 2016

Na posledním loňském pravidelném jednání se revizní komise ČSK zabývala zejména běžnou agendou.

Kontrolovali jsme zasílání ekonomické dokumentace z OSK, evidenci zaslaných zápisů z jednání představenstev a RK OSK a plnění rozpočtu ČSK za období 1–10/2016. Proběhla také kontrola hotovosti v pokladně v Kanceláři ČSK. Zdárně byla uzavřena kapitola inventarizace majetku OSK.

Při zběžné kontrole registru členů ČSK jsme zjistili některé nedostatky – hlavně v aktualizaci adres. **Prosíme proto, abyste v případě změn údajů informovali pracovnice Kanceláře ČSK tak, aby mohl být registr aktuální.**

MUDr. Jiří Jandl
člen RK ČSK

diář

V nejbližších týdnech jsou plánována tato jednání a akce:

- **Setkání předsedů OSK se členy představenstva ČSK** *(27. 1. Praha; 24. 2. Olomouc)*
- **On-line odborná diskuse, webinář** *(2. 2.)* Informace o přesném termínu, o lektorovi, tématu přednášky a jak se do diskuse zapojit budou rozeslány e-mailem a zveřejněny v odkazu *Aktuální informace* na www.dent.cz
- **Zasedání revizní komise ČSK** *(10. 2.)*
- **Zasedání představenstva ČSK** *(10.–11. 2.)*

Informace z lednového zasedání představenstva ČSK a RK ČSK zveřejníme v příštím LKS č. 2/2017.

HARMONOGRAM JEDNÁNÍ A VYBRANÝCH AKCÍ ČSK V ROCE 2017

naleznete na **www.dent.cz** (Pro členy)

SVĚTOVÝ KONGRES FDI 2017

se koná 29. 8. – 1. 9.
v Madridu, Španělsko
Program a registrace:
www.world-dental-congress.org

ZASEDALA VĚDECKÁ RADA ČSK

*Zasedání vědecké rady ČSK řídila její předsedkyně **prof. MUDr. Jana Dušková, DrSc., MBA.** (uprostřed na prvním snímku).*
*Za představenstvo se zúčastnili prezident ČSK **MUDr. Pavel Chrz** (vlevo) a viceprezident ČSK **MUDr. Robert Houba, Ph.D.,** (vpravo).*
*K prosincovému jednání vědecké rady ČSK zasedli (zleva na druhém a třetím snímku) **doc. MUDr. Hana Hubálková, Ph.D., MUDr. Luboš Steklý, doc. MUDr. Martin Starosta, Ph.D., MUDr. Eva Šrámková, prof. MUDr. Jiří Mazánek, DrSc., MUDr. Daniel Hrušák, Ph.D., doc. MUDr. Vlasta Merglová, CSc.***

Vědecká rada ČSK (VR ČSK) se sešla k pravidelnému jednání v pátek 9. 12. 2016 v Apolence.

Předsedkyně vědecké rady **prof. MUDr. Jana Dušková, DrSc., MBA,** a prezident ČSK **MUDr. Pavel Chrz** přivítali členy vědecké rady a představili novou členku VR ČSK **MUDr. Evu Šrámkovou**, předsedkyni České ortodontické společnosti.

MUDr. Pavel Chrz informoval o listopadové volbě prezidenta ČSK pro funkční období 2017–2021, kterým se stal **doc. MUDr. Roman Šmucler, CSc.** Funkce se ujme 21. září 2017. Dále uvedl, že na doporučení sněmu ČSK došlo k dohodě se zdravotními pojišťovnami při vyjednávání o výši úhrad zdravotní péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění pro rok 2017. Malý nárůst úhrad však neodpovídá reálným cenám, proto ČSK zahájila realizaci kampaně „zubařské neposlušnosti" pod názvem AKCE KLAPAČKA.

Vědecká rada se věnovala připravovanému zákazu používání amalgámu. Od 1. 1. 2019 by měla začít platit ve všech členských státech EU a Evropského hospodářského prostoru směrnice EU o zákazu používat nedózovaný amalgám a povinnost používat odlučovače amalgámu ve všech zubních ordinacích (včetně ortodontistů), od roku 2023 úplný zákaz používání amalgámu. Dalšími projednávanými tématy byly nostrifikace, aprobační zkoušky a radiodiagnostika ve stomatologii. Vědecká rada požádala **MUDr. Pavla Chrze** a **doc. MUDr. Hanu Hubálkovou, Ph.D.,** aby jednali s VZP ohledně „balíčků" – ošetření handicapovaných pacientů (pacienti s vývojovými vadami, onkologičtí pacienti atd.). Materiály a ošetření těchto pacientů nejsou zdravotními pojišťovnami dostatečně ohodnoceny.

Ing. Hana Štěpánková
Kancelář ČSK

PRAŽSKÉ**DENTÁLNÍ**DNY

21.–22. 9. 2017, Praha, Obecní dům
20. ročník mezinárodního kongresu ČSK

TÉMATA: STOMATOLOGIE VYŠŠÍHO VĚKU
DIGITÁLNÍ STOMATOLOGIE
KONEC AMALGÁMU V ČECHÁCH?

Odborný program
- **Program pro zubní lékaře**
- **Program pro sestry a dentální hygienistky**
- **Posterová sekce**

Aktivní účast

Odborný výbor vyzývá autory, aby přispěli svými sděleními, zejména kazuistikami z kterékoli oblasti zubního lékařství, do odborného programu PDD 2017.

Termín pro zaslání abstraktu (formou přednášky, kazuistiky či posteru) je **5. březen 2017.**

Formulář pro abstrakt a podrobné pokyny si vyžádejte v Kongresovém oddělení ČSK nebo jej najdete na webových stránkách ČSK **www.dent.cz**

Kontaktní adresa
Ing. Hana Štěpánková, Kongresové oddělení ČSK – „PDD", Slavojova 22, 128 00 Praha 2
tel.: +420 234 709 613, e-mail: stepankova@dent.cz

novinka
VYLEPŠENÝ ÚČINEK

gsk

“Moje citlivé zuby mi berou radost z jídla a pití.”

Šimon mnoho let bojuje s pálením žáhy a odhalením dentinu.^

70,4 % pacientů trpících dentinovou hypersenzitivitou, se ve svém každodenním životě setkává se stejným omezením jako Šimon.[1]

Doporučte Sensodyne Repair & Protect s technologií Novaminu® svým pacientům. Vytváří ještě tvrdší hydroxyapatitu podobnou vrstvu* nad odhaleným dentinem†. Úleva od citlivosti se projeví do jednoho týdne a přetrvá 6 měsíců při každodenním používání.**

Sensodyne Repair & Protect: pomáhá Vašim pacientům změnit dopady hypersenzitivity dentinu www.sensodyne.cz**

V případě otázek kontaktujte prosím: GlaxoSmithKline Consumer Healthcare Czech Republic s.r.o., Hvězdova 1734/2c, 140 00 Praha 4, mail: cz.info@gsk.com, tel: +420 222 001 111.

^Tento příběh pacienta je pouze ilustrativní. †Sensodyne Repair & Protect napomáhá opravovat citlivé oblasti zubů a vytváří na nich ochrannou vrstvu. Nové vylepšené složení vytváří ještě tvrdší ochrannou vrstvu na citlivých oblastech zubů. *vs. složení prodávané dříve. **Při čištění zubů dvakrát denně.
Reference: 1. GSK Data on File, RH02026. **2.** GSK Data on File, RH01897. **3.** Kantar Worldpanel USA, GSK Sensodyne.

CHCSK/CHSENO/0002/16

ZUBNÍ PRŮKAZ DÍTĚTE V ROCE 2017

Zubní průkaz dítěte vydává Česká stomatologická komora ve spolupráci se Státním zdravotním ústavem a olomouckou tiskárnou Epava již 12 let. Tiskárna zajišťuje tisk zubních průkazů a jejich vkládání do zdravotního a očkovacího průkazu dítěte a mladistvého, Státní zdravotní ústav poskytuje kvalifikovaný odhad počtu nově narozených dětí v daném roce a průkazy distribuuje do všech porodnic v ČR. Celkově bylo od roku 2005 vydáno již přes jeden a půl milionu zubních průkazů.

Pro letošní rok se Státní zdravotní ústav rozhodl vydat zdravotní a očkovací průkazy a tedy i zubní průkazy v nákladu 110 000 kusů v předstihu již v listopadu 2016, protože zkušenosti z předcházejících let ukázaly, že koncem roku průkazy v mnoha porodnicích docházejí a maminky si o ně musí žádat buď u zubních lékařů, nebo přímo v ČSK.

Omezené množství zubních průkazů je také k dispozici v Apolence, tj. pražském sídle ČSK, kde si je můžete pro své dětské pacienty vyzvednout. Pracovnice Kanceláře je rovněž nabízejí na sněmech a na větších akcích Komory.

Propagaci zubních průkazů byl věnován i loňský ročník Světového dne ústního zdraví, protože bylo zjištěno, že někteří rodiče z různých důvodů zubní průkaz stále ještě nevyužívají. O tom, že akce byla úspěšná, svědčí zvýšený zájem rodičů, který ČSK zaznamenala zejména na webových stránkách určených speciálně pro osvětu prevence v rámci Světového dne ústního zdraví.

Na vydání zubního průkazu pro rok 2017 finančně přispěly **Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR, Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví, společnost Wrigley a Unilever ČR, spol. s r. o. Za podporu dobré věci jim patří náš dík.**

Mgr. Zina Sladkovská
tisková tajemnice ČSK

NOVÝ KOMOROVÝ WEB

Již druhým měsícem jsou v provozu nové webové stránky České stomatologické komory. S novým, moderním vzhledem a řadou funkcí, které staré stránky postrádaly.

Jednou z novinek je to, že část určená členům Komory je oddělena od části pro veřejnost, která nyní již nemá přístup k informacím určeným pouze pro zubní lékaře.

Znovu upozorňujeme, že stránky určené členům ČSK jsou chráněny **identifikačním kódem člena** a k němu vygenerovaným **heslem**. Heslo je možné po prvním přihlášení změnit. Při dalším otevření stránek již není nutné se přihlašovat.

S dotazy k obsahu nových webových stránek se můžete obracet na Kancelář ČSK, Mgr. Zinu Sladkovskou, tel.: 234 709 631, mobil: 604 607 495, e-mail: sladkovska@dent.cz.

Všechny vaše dotazy k novému webu evidujeme a využijeme je při zpracování podrobnějších informací, které pro vás podle aktuální potřeby připravíme.

Mgr. Zina Sladkovská
tisková tajemnice ČSK

PŘÍLEŽITOSTI – INZERCE LKS

Na webu Komory spouštíme nový on-line systém pro zadávání vašich řádkových inzerátů s nabídkou či poptávkou (Prodám, Koupím, Stomatologické praxe, Zubní lékaři, Zaměstnanci), a to s řadou možností cíleného vyhledávání a také s periodickými aktualizacemi vkládaných informací. Tento systém nahrazuje tištěnou Přílohu LKS, která byla zrušena koncem loňského roku (naposledy byla součástí LKS 12/2016).

Informace o postupu pro zadávání řádkové inzerce aktuálně sledujte na www.dent.cz.

POZOR: Inzeráty podané v přechodném období od 18. 11. do 5. 12. 2016 prostřednictvím starého on-line systému jsou zveřejněny na www.dent.cz (Časopis LKS/Příležitosti – inzerce LKS) v PDF dokumentu, tak jako tomu bylo dosud.

Redakce

reportáž

V BRNĚ SE KONALO DESÁTÉ PODZIMNÍ STOMATOLOGICKÉ FÓRUM

V pořadí desáté Podzimní stomatologické fórum (PSF) se konalo v pátek 25. listopadu 2016 tradičně v Brně. V hotelu Continental se sešlo více než sto sedmdesát zubních lékařů, sester a dentálních hygienistek. V každé ze dvou tematických sekcí, rozdělených podle profesního zaměření účastníků, zazněla obsáhlá přednáška, po níž byl otevřen prostor pro dotazy a diskuzi posluchačů.
Celodenní polytematické akce určené stomatologickým týmům pravidelně pořádá Vzdělávací středisko ČSK vždy v březnu (JSF) a v listopadu (PSF). Tuto koncepci mnohé týmy vítají jako vhodnou příležitost společně a v jeden den se vydat za novými poznatky, bez složitých organizačních komplikací v provozu ordinací.

Připravila redakce

*Účastníky PSF jménem ČSK už tradičně přivítal „brněnský" člen představenstva **MUDr. Jaroslav Vostrejž**. Spolu s ním je na snímku vlevo **doc. MUDr. Lenka Roubalíková, Ph.D.,** která vedla program pro sestry a dentální hygienistky. Zubním lékařům přednášel právník **Mgr. Jiří Slavík** (snímek vpravo).*

*Zubní lékaře (snímek vlevo) přivedla do Brna celodenní přednáška s názvem **Právní aspekty poskytování zdravotních služeb**. Dozvěděli se užitečné informace, názory a doporučení od komorového právního poradce, který má s touto tematikou a jejím zaměřením na podmínky zubních praxí letité zkušenosti. V odpoledních hodinách odpovídal Mgr. Jiří Slavík na konkrétní dotazy účastníků. V programu pro sestry a dentální hygienistky (snímek vpravo) se doc. MUDr. Lenka Roubalíková, Ph.D., zaměřila na **Vybrané ordinační postupy z hlediska sestry i zubní instrumentářky**, zejména na adhezivní procedury, otiskování a endodoncii. Součástí přednášky byly malé praktické manuály.*

*Možnost oslovit široký okruh odborné veřejnosti využilo na letošním PSF sedm firem a společností – a v předvánočním období se prodeji dařilo. Zakoupit bylo možné také odborné publikace vydané Komorou v rámci její ediční činnosti. Organizační stránku celé akce měly na starosti pracovnice Vzdělávacího středisku ČSK, na snímku vpravo je **Radka Šteflíková** (první zleva) u prezence účastnic a účastníků.*

odborné sdělení

HODNOCENÍ VÝSKYTU MUSKULOSKELETÁLNÍCH OBTÍŽÍ U ZUBNÍCH LÉKAŘŮ STOMATOLOGICKÉ KLINIKY LF UK A FN V HRADCI KRÁLOVÉ – PILOTNÍ STUDIE

Původní sdělení

Nela Pilbauerová[1], Martin Kapitán[1], Zdeňka Šustová[1], Stanislav Machač[2]

1) Stomatologická klinika, Univerzita Karlova, Lékařská fakulta v Hradci Králové a Fakultní nemocnice Hradec Králové

2) Institut sportovního lékařství v Praze, a. s., Praha

O AUTORCE

MDDr. Nela Pilbauerová (*1990) absolvovala v r. 2014 obor Zubní lékařství na LF UK v Hradci Králové. Obdržela cenu děkana za nejlepší absolventku magisterského studijního programu Zubní lékařství. Během studia byla na tříměsíční studijní stáži ve Sparks Dental v kanadské Ottawě. Od r. 2014 je zaměstnána na Stomatologické klinice LF UK a FN v Hradci Králové na oddělení záchovné stomatologie a endodoncie. Věnuje se převážně estetické stomatologii a endodoncii. Zajímá se o moderní postupy a technologie v zubním lékařství. Podílí se na teoretické i praktické výuce studentů v českém a anglickém jazyce. Pravidelně se účastní vědeckých kongresů a seminářů, na nichž i často přednáší. Od roku 2016 je zařazena do specializačního vzdělávání Klinická stomatologie. V rámci postgraduálního studia se věnuje výzkumu kmenových buněk zubní dřeně.

Kontakt: nela.pilbauerova@gmail.com
Stomatologická klinika
LF UK a FN v Hradci Králové
Sokolská 58
500 05 Hradec Králové

SOUHRN: Zubní lékařství je oborem lidské činnosti spojeným s častým výskytem muskuloskeletálních poruch souvisejících s výkonem povolání. Pro vyšetření pohybového aparátu je používána řada různých metod. Jednou z neinvazivních vyšetřovacích metod je vyšetření přístrojem Spinal Mouse®. Cílem této práce bylo porovnat subjektivně popisované obtíže s výsledky objektivního vyšetření. Studie se zúčastnilo 23 zubních lékařů Stomatologické kliniky LF UK a FN v Hradci Králové, kteří vyplnili dotazník zaměřený na výskyt muskuloskeletálních poruch a rizikových faktorů a byli vyšetřeni přístrojem Spinal Mouse®. Obtíže s pohybovým aparátem uvedlo 78,3 % respondentů. Nebyl zjištěn statisticky významný vliv pohlaví, věku, výšky, tělesné hmotnosti, délky praxe, zdravotního stavu, dominantní ruky ani sportovní aktivity na vznik a intenzitu muskuloskeletálních obtíží. Na výskyt obtíží měl statisticky významný vliv úhel bederní lordózy, postavení křížové kosti a velikost poměru hrudní kyfózy a bederní lordózy (T/L poměr). Studie potvrdila častý výskyt těchto onemocnění u zubních lékařů a prokázala vliv některých objektivních parametrů.

Klíčová slova: muskuloskeletální poruchy, Spinal Mouse®, zubní lékař.

AN EVALUATION OF THE OCCURRENCE OF MUSCULOSKELETAL DISORDERS AMONG DENTISTS OF THE DEPARTMENT OF DENTISTRY, CHARLES UNIVERSITY, FACULTY OF MEDICINE IN HRADEC KRÁLOVÉ, AND UNIVERSITY HOSPITAL HRADEC KRÁLOVÉ – A PILOT STUDY
Original article

SUMMARY: Dentistry is a profession with a higher occurrence of work-related musculoskeletal disorders. Nowadays, there are several methods for examination of the musculoskeletal system. One of noninvasive techniques is the examination using the the Spinal Mouse® device. The goal of this study was to compare subjective symptoms with the objective data obtained by Spinal Mouse® device. The study was carried out among 23 dentists of the Dentistry, Charles University, Faculty of Medicine in Hradec Králové, and University Hospital Hradec Králové. All respondents filled out a questionnaire focused on the occurrence of musculoskeletal disorders and risk factors, and were examined with the Spinal Mouse® as well. Out of 23 dentists, 78.3% declared the occurrence of subjective complaints concerning different parts of the body. None of factors, i. e., age, gender, body height and weight, duration of the clinical practice, presence of systemic diseases, dominant hand, and individual sports activities revealed any significant influence on the occurrence and severity of detected WRMSDs. However, other factors such as lumbar lordosis angle, sacral inclination and T/L ratio, showed a significant influence. The results of the study confirmed high prevalence of musculoskeletal disorders among dentists and proved a significant correlation between the subjective complaints intensity and some objective data obtained by Spinal Mouse® device.

Key words: work-related musculoskeletal disorders, Spinal Mouse®, dental practitioner.

Pilbauerová N, Kapitán M, Šustová Z, Machač S. Hodnocení výskytu muskuloskeletálních obtíží u zubních lékařů Stomatologické kliniky LF UK a FN v Hradci Králové – pilotní studie. LKS, 2017, 27(1): 8–12

Obr. 1: Přístroj Spinal Mouse®.

ÚVOD

Muskuloskeletální poruchy (musculoskeletal disorders, MSDs) jsou souborem onemocnění pohybového aparátu projevujících se zejména přetrvávající bolestí a následnou poruchou funkce svalů, šlach, kloubů, nervů a podpůrných struktur. Předpokládá-li se vliv výkonu povolání na vznik a rozvoj těchto onemocnění, pak hovoříme o work-related musculoskeletal disorders (WRMSDs) (1).

Zahraniční studie dokládají výskyt těchto onemocnění u zubních lékařů v intervalu 50–88 % (2–6). Nejčastěji jsou popisovány bolesti krku, ramen, zad, rukou a zápěstí (7–9). Denní úkony v praxi zubního lékaře k rozvoji těchto onemocnění predisponují (7). Zubní lékařství je obor vyžadující déletrvající statický postoj, opakované jednostranné pohyby a precizní ruční práci. Negativním faktorem je i psychosociální stres doprovázející tuto činnost (3, 8).

Jelikož časté obtíže jsou právě v oblasti zad, existuje řada studií snažících se objektivně analyzovat potíže v této lokalitě. Za poslední roky bylo publikováno mnoho studií zaměřených na vyšetření páteře. Nejčastěji užívané metody využívaly rentgenové snímky, což představovalo radiační zátěž pro vyšetřované jedince (10). Jednou z neinvazivních a neradiačních metod objektivního hodnocení tvaru páteře je vyšetření pomocí přístroje Spinal Mouse® (Idiag AG, Fehraltorf, Švýcarsko) **(obr. 1)**.

Jedná se o zařízení, které je manuálně vedeno nad trnovými výběžky páteře vyšetřovaného. Slouží k mapování tvaru páteře a hodnocení jejího pohybového rozsahu v sagitální a frontální rovině (10). Při měření stojí vyšetřující za zády vyšetřovaného a plynule pojíždí kolečky přístroje po povrchu kůže podél páteře nad jednotlivými trnovými výběžky v rozsahu od processus spinosus C7 k začátku intergluteální rýhy, resp. předpokládané úrovni S3 **(obr. 2)**. Během vyšetření je zaznamenáváno otáčení koleček na spodní straně přístroje a současně měnící se náklon přístroje. Tato data jsou přenášena do počítače, kde je z nich rekonstruován tvar páteře. Vyšetřovaný je měřen ve 3 základních pozicích: vzpřímený stoj, maximální předklon a maximální záklon, vše bez flexe v kolenou **(obr. 3)**. Získanými informacemi jsou tvar páteře, délka měřených úseků páteře, intersegmentální úhly, celkové zaúhlení hrudní kyfózy a bederní lordózy, rozsah pohybu celé páteře a v jednotlivých úsecích (Th1/2–L5/S1) a úhel postavení křížové kosti.

Dalším možným využitím tohoto přístroje je objektivizace svalové stabilizace páteře za statických podmínek, zjišťovaná tzv. Matthiassovým testem. Při něm vyšetřovaný drží v obou předpažených pažích zátěž 1,5 kg, přičemž je provedeno měření sagitální křivky páteře na začátku a po 30 s. Vyhodnocována je celková změna inklinace páteře, tedy odklon spojnice Th1–S1 od svislé linie **(obr. 4)**.

Počítač graficky zpracovává získaná data a porovnává je s referenčními hodnotami pro daný věk a pohlaví. Tyto referenční hodnoty byly získány při vývoji Spinal Mouse® ze studie 180 celkově zdravých dobrovolníků s negativní anamnézou bolesti zad **(obr. 5a, b)**.

Cílem této pilotní práce bylo zjistit výskyt muskuloskeletálních obtíží u zubních lékařů Stomatologické kliniky LF UK a FN v Hradci Králové. Druhým cílem bylo otestovat metodu mapování páteřních křivek pomocí Spinal Mouse® před plánovanou rozsáhlejší studií a posoudit korelaci získaných dat se subjektivně udávanými symptomy.

MATERIÁL A METODIKA

Do této pilotní studie byli zařazeni někteří zubní lékaři Stomatologické kliniky LF UK a FN v Hradci Králové. Informace o provádění této studie byla v předstihu předána všem lékařům kliniky, kteří se pak mohli do studie dobrovolně přihlásit. Nikdo ze zájemců o účast ve studii nebyl odmítnut. Skupi-

Obr. 2: Vyšetření přístrojem Spinal Mouse® ve vzpřímeném stoji.

Obr. 3: Vyšetření přístrojem Spinal Mouse® v maximálním předklonu.

Obr. 4: Matthiassův test.

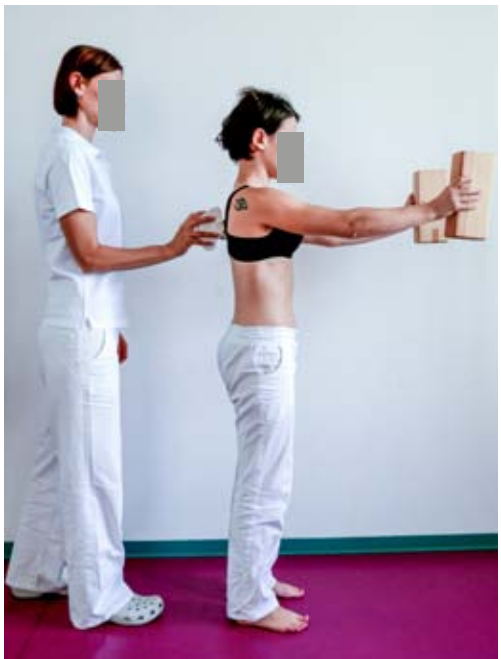

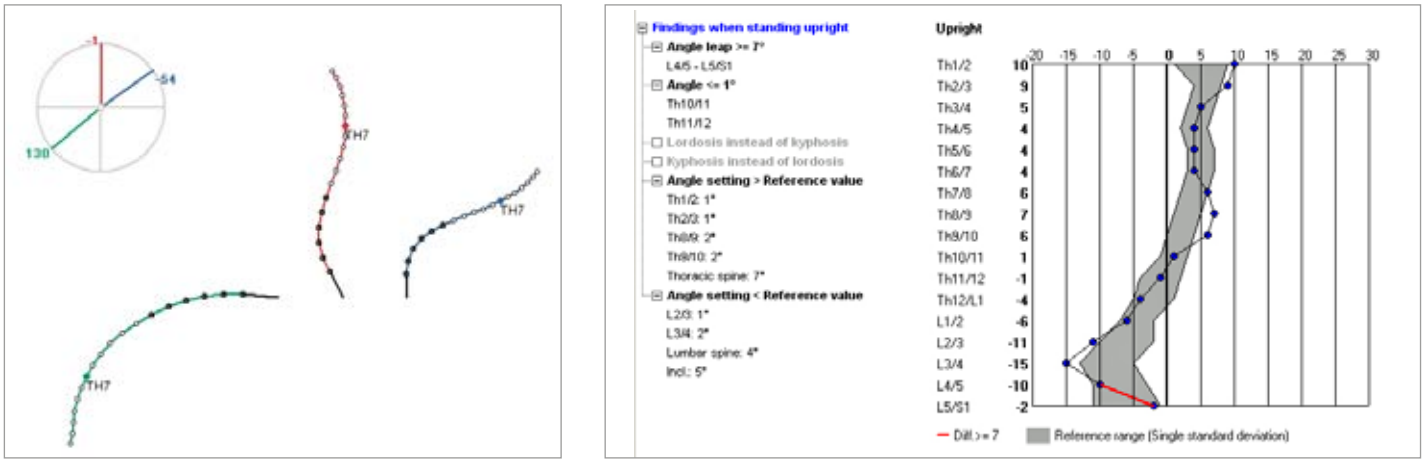

Obr. 5a, b: Zobrazení výsledků měření: a) tvar páteře v různých polohách těla, b) intersegmentální úhly s vyznačenými referenčními hodnotami (šedé pole).

na nebyla limitována věkem, pohlavím, výškou ani tělesnou hmotností. Jednalo se jak o zdravé jedince, tak o jedince s již vyjádřenými obtížemi pohybového aparátu. Potřebné informace o respondentech a jejich obtížích byly získávány pomocí dotazníku.

Všichni dotazovaní předem podepsali informovaný souhlas se zařazením do studie. Dotazník, který vycházel ze zahraničních a tuzemských studií (3, 4, 8, 9, 11), se skládal ze čtyř částí. V úvodu byli lékaři dotazováni na obecné informace, tzn. jejich pohlaví, věk, výšku, tělesnou hmotnost a délku praxe. Druhá část obsahovala otázky zaměřené na celkové zdraví, trvale užívané léky, dominantní ruku, sportovní aktivitu, výskyt muskuloskeletálních obtíží u jedince samotného či v rodinné anamnéze, závažná onemocnění či zranění pohybového aparátu v minulosti, současné obtíže a způsob jejich řešení, psychickou náročnost povolání zubního lékaře, a také dotaz, zda dotazovaný věděl před výběrem povolání o skutečnosti, že dva ze tří lékařů trpí muskuloskeletálními poruchami (12). Ve třetí části dotazníku byla zjišťována současná intenzita bolestí v uvedených anatomických oblastech: hlava, krční, hrudní a bederní páteř, ramena, lokty, zápěstí a ruce, kyčle, kolena, kotníky a nohy. Párové oblasti byly rozděleny v tabulce na pravou a levou polovinu. Intenzitu obtíží hodnotili respondenti na škále od 0 do 3, kde hodnota 0 znamenala žádné obtíže, hodnota 1 malé, hodnota 2 střední a hodnota 3 velké obtíže. V poslední části dotazníku respondenti subjektivně hodnotili vlastní zdravotní stav na stupnici 1 velmi dobrý, 2 dobrý, 3 uspokojivý, 4 špatný, 5 velmi špatný.

U všech respondentů bylo provedeno vyšetření páteře přístrojem Spinal Mouse® ve stoji ve vzpřímené pozici, maximálním předklonu a záklonu. Dále byl proveden Matthiassův test.

Data byla statisticky zpracována v programu NCSS 9. Byly použity metody deskriptivní statistiky, dvouvýběrový t-test, neparametrický U Mann-Whitneyův test, χ^2 test nezávislosti v kontingenční tabulce, případně Fisherův přesný test, Spearmanův koeficient pořadové korelace, jednofaktorová analýza rozptylu s následným mnohonásobným porovnáním Fisherovým LSD testem a neparametrický Kruskal-Wallisův test ANOVA s post-hoc Dunnovým testem. Pro test statistické významnosti rozdílů byla zvolena hladina p = 0,05.

VÝSLEDKY

Studie se zúčastnilo 23 jedinců (10 mužů a 13 žen). Průměrný věk činil 38,9 let (24–71 let), průměrná tělesná výška 173,1 cm (160–190 cm), průměrná tělesná hmotnost 66,0 kg (50–89 kg) a průměrná délka praxe 14,2 let (0–49 let). Z celkového počtu respondentů bylo 82,6 % celkově zdravých jedinců (n = 19), 26,1 % jich bylo bez trvale užívaných léků (n = 6). Všichni dotázaní byli nekuřáci. V souboru byl pouze jeden lékař pracující převážně levou rukou.

Celkem 52,2 % respondentů (n = 12) odpovědělo pozitivně na otázku, zda se u jejich pokrevných příbuzných vyskytuje onemocnění pohybového aparátu. Jeden lékař (4,3 %) v souboru trpěl vrozenou muskuloskeletální vadou, jeden lékař prodělal vážnější onemocnění pohybového aparátu v minulosti. Vážnější úraz pohybového ústrojí v osobní anamnéze popisovalo 8,7 % respondentů (n = 2). Z otázek o pohybové aktivitě vyplynulo, že 39,1 % lékařů se v minulosti věnovalo vrcholovému sportu (n = 9), 69,6 % sportuje pravidelně alespoň jedenkrát týdně (n = 16), a 30,4 % sportuje rekreačně mé-

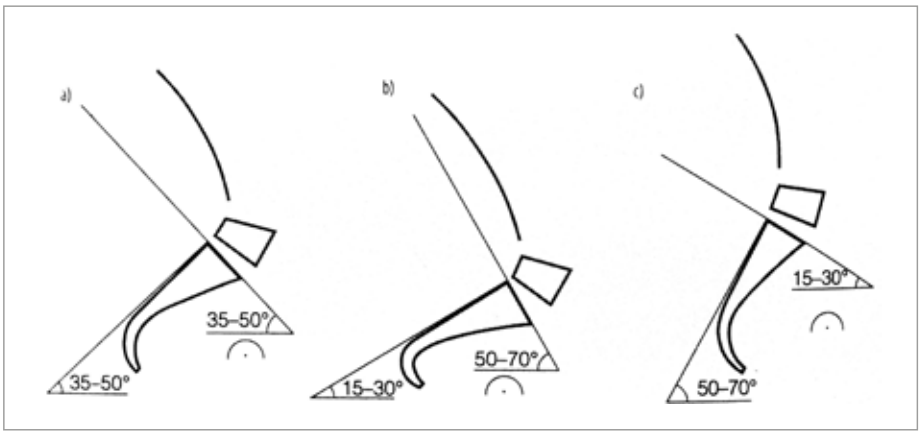

Obr. 6: Postavení kosti křížové: a) fyziologické, b) horizontální typ, c) vertikální typ. Převzato z: Rychlíková E. Manuální medicína, průvodce diagnostikou a léčbou vertebrogenních poruch. 4. vydání, Maxdorf, Praha, 2014.

ně než jedenkrát týdně (n = 7). Celkem 78,3 % dotazovaných uvedlo výskyt MSDs (n = 18). Z nich bylo 9 mužů a 9 žen.

Statistickými metodami nebyl zjištěn statisticky významný vliv pohlaví, věku, výšky, tělesné hmotnosti, délky praxe, celkového onemocnění, dominantní ruky, sportovní aktivity ani výskytu onemocnění či úrazu pohybového aparátu na vznik a intenzitu MSDs. Nebyla nalezena závislost subjektivního hodnocení zdravotního stavu na pohlaví, věku, délce praxe, kouření či faktu, že většina respondentů považovala své povolání za psychicky náročné.

Způsoby, jakými lékaři řeší své potíže s pohybovým aparátem, znázorňuje **graf 1**.

U 34,8 % lékařů ovlivňují obtíže s pohybovým aparátem jejich životní styl (n = 8), častěji u mužů (n = 5).

Graf 2 znázorňuje škálu intenzity obtíží v oblastech, z nichž některé byly následně vyšetřovány přístrojem Spinal Mouse®. Nejčastějšími lokalitami MSDs u zubních lékařů v naší studii byly hlava, krční, hrudní a bederní páteř. V ostatních oblastech bylo vyšší procento jedinců bez obtíží.

Celkem 98,7 % lékařů považovalo své povolání za psychicky náročné (n = 22). Celkem 69,6 % z dotázaných před výběrem povolání nevědělo o faktu, že 2 ze 3 zubních lékařů trpí obtížemi s pohybovým aparátem (n = 16). **Graf 3** ukazuje subjektivní hodnocení vlastního zdravotního stavu.

Výsledky vyšetření přístrojem Spinal Mouse® a statisticky významné rozdíly mezi sledovanými parametry jsou uvedeny v **tabulce I**.

DISKUZE

Více než tři čtvrtiny lékařů v našem souboru trpěly některou z forem MSDs. To je mírně vyšší procento, než jaké je udáváno v předchozích českých či zahraničních studiích zaměřených na zubní lékaře (3, 5, 7, 9, 13, 14). Fakt, že nebyl zjištěn statisticky významný vliv různých faktorů na výskyt těchto obtíží, byl pravděpodobně způsoben limitovanou velikostí našeho souboru, která může vést ke vzniku nechtěné chyby statistické analýzy. Mezi nejčastěji uváděné obtíže v naší studii patřily bolesti hlavy, krční, hrudní a bederní páteře. Častější výskyt obtíží v těchto lokalitách dokládají i další práce (7, 8, 11).

V objektivní analýze vlastností páteře pořízené zařízením Spinal Mouse® byl zjištěn statisticky významný vliv postavení kosti křížové, úhlu bederní lordózy a T/L poměru na výskyt MSDs.

Postavení kosti křížové je významným objektivním parametrem ve statice a dynamice páteře (15). Jakákoli její změna vyvolá změnu statiky páteře v sagitální rovině a v celkovém držení těla. Kompenzací pro udržení vzpřímeného držení těla je změna v úhlu bederní lordózy, která je této oblasti nejblíže.

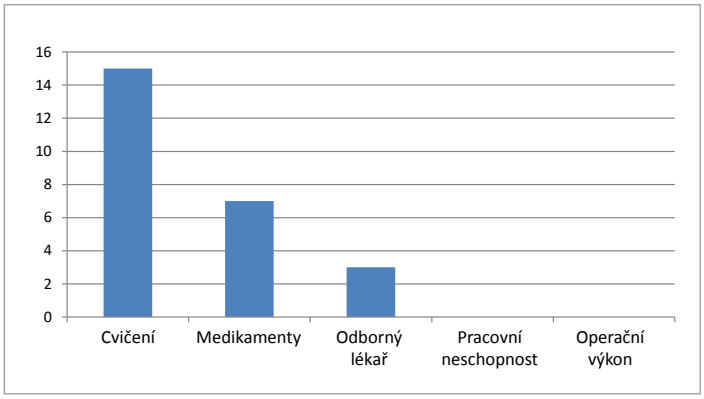

Graf 1: Způsoby řešení obtíží s pohybovým aparátem

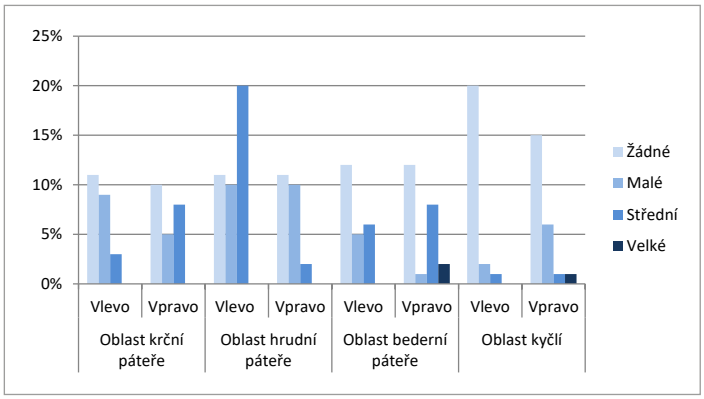

Graf 2: Intenzita obtíží v různých oblastech

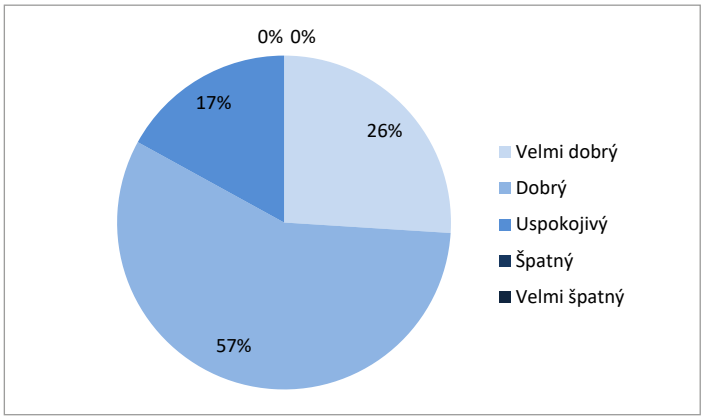

Graf 3: Subjektivní hodnocení vlastního zdravotního stavu

Tabulka I: Výsledky měření přístrojem Spinal Mouse®

	Muži	Ženy	Bez obtíží	S obtížemi
Úhel hrudní kyfózy	39,4° ± 10,6°	38,7° ± 8,0°	36, 8° ± 2,2°	39, 6° ± 9,5°
Úhel bederní lordózy	-25,5° ± 9,8° *	-33,2° ± 8,0°	-40,8° ± 6,9° †	-26,8° ± 7,8°
Inklinace os sacrum	13,1° ± 7,1° ‡	24,1° ± 6,4°	28,0° ± 5,7° †	16,9° ± 7,7°
Rozsah pohybu páteře	122,7° ± 16,5°	131,0° ± 20,7°	126,4° ± 10,3°	127,7° ± 21,1°
Matthiassův test	0,9° ± 1,3°	-1,0° ± 2,0°	-0,4° ± 2,3°	-1,1° ± 1,6°
T/L poměr	1,7 ± 0,8	1,2 ± 0,3	0,9 ± 0,2 *	1,6 ± 0,6

Uvedeny jsou průměry a směrodatné odchylky.
Statisticky významné rozdíly jsou označeny: *p < 0,05; †p < 0,01; ‡p < 0,001

Při vážnějších změnách je nutná kompenzace i v oblasti hrudní páteře a to změnou úhlu hrudní kyfózy. Na **obr. 6** je patrné, že čím je kost křížová postavena vertikálněji, resp. čím menší je úhel mezi kostí křížovou a svislou linií, tím více dochází k oploštění až vymizení bederní lordózy (15). Stejné výsledky jsme zaznamenali i u zubních lékařů s MSDs v naší studii.

Dalším významným parametrem ve vztahu k subjektivně udávaným symptomům je T/L poměr, tedy poměr mezi úhly hrudní kyfózy a bederní lordózy. Pro dobrou stabilitu páteře by tento parametr neměl být vyšší než 1 (16). U zubních lékařů z naší studie s obtížemi, a to zejména s bolestmi bederní části páteře, byl T/L poměr 1,6, zatímco u lékařů bez obtíží byl T/L poměr 0,9. To potvrzuje významnost tohoto parametru.

Při neinvazivním mapování páteře přístrojem Spinal Mouse® jsme narazili na několik omezení. Na počátku každého měření je nutné palpací nalézt hraniční struktury, tedy trnový výběžek C7, a úroveň S3. Toto samotné může být spojeno s určitou chybou. Zařízení snímá projekci trnových výběžků na povrch těla, nikoliv přímo postavení obratlových těl. Zjištěné úhly tedy nemusí přesně odpovídat úhlům mezi obratlovými těly. Problematické je mapování páteře u obézních jedinců. Obtížné vyšetření bylo u některých probandů, zejména u žen, u nichž se při maximálním záklonu vyskytoval v úrovni beder velmi ostrý úhel, který zařízením nebylo možné sejmout z důvodu velikosti samotného zařízení.

Dalším úskalím je použití referenčního intervalu uváděného výrobcem. Neexistuje žádná studie, zda tyto hodnoty byly získány validní metodou. Tento referenční interval proto nebyl při analýze dat v této studii použit.

Při měření spolehlivosti zařízení Spinal Mouse® v dostupných studiích bylo zjištěno, že zařízení je spolehlivé při měření páteře jako celku, ale v jednotlivých intersegmentálních úhlech je jeho spolehlivost menší v porovnání s daty získanými pomocí rentgenových snímků (10, 17–19). Proto nebyl při analýze dat v této studii zjišťován vliv úhlů mezi jednotlivými obratli, ale pouze vliv tvaru větších úseků páteře. Naopak spolehlivost ve smyslu reliability měření dle dostupných studií je dobrá (10, 17, 20). Provádí-li vyšetření různí lékaři, zjištěné údaje se významně neliší.

ZÁVĚR

Tato studie potvrdila častý výskyt WRMSDs u zubních lékařů. Byla zjištěna souvislost mezi subjektivně popisovanými obtížemi a některými parametry získanými pomocí neinvazivního mapování páteřní křivky přístrojem Spinal Mouse®. Pro plánovanou rozsáhlejší studii bude nutné zvětšit soubor probandů, případně přidat testy svalově stabilizační funkce.

Prohlášení: Autoři nejsou v žádném vztahu s výrobcem nebo prodejcem přístroje Spinal Mouse®. Autoři děkují RNDr. Evě Čermákové z Oddělení výpočetní techniky LF UK v Hradci Králové za statistickou analýzu, společnosti Proximed za zapůjčení přístroje Spinal Mouse®, a Mgr. Tomáši Pelcovi za zaškolení v používání přístroje Spinal Mouse®.

Práce byla podpořena výzkumným programem PRVOUK P37/13.

Literatura

1. European agency for safety and health at work. OSH in figures: Work-related musculoskeletal disorders in the EU – Facts and figures. Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2010.
2. Alexopoulos EC, Stathi IC, Charizani F. Prevalence of musculoskeletal disorders in dentists. BMC Musculoskelet Disord, 2004, 9(5): 16.
3. Hayes MJ, Cockrell D, Smith DR. A systematic review of musculoskeletal disorders among dental professionals. Int J Dent Hyg, 2009, 7(3): 159–165.
4. Hayes MJ, Smith DR, Taylor JA. Musculoskeletal disorders and symptom severity among Australian dental hygienists. BMC Res Notes, 2013, 6: 250.
5. Leggat PA, Smith DR. Musculoskeletal disorders self-reported by dentists in Queensland, Australia. Aust Dent J, 2006, 51(4): 324–327.
6. Sartorio F, Vercelli S, Ferriero G, D'Angelo F, Migliario M, Franchignoni M. Work-related musculoskeletal diseases in dental professionals. Prevalence and risk factors. G Ital Med Lav Ergon, 2005, 27(2): 165–169.
7. Leggat PA, Kedjarune U, Smith DR. Occupational health problems in modern dentistry. A Review. Industrial Health, 2007, 45: 611–621.
8. Puriene A, Janulyte V, Musteikyte M, Bendinskaite R. General health of dentists. Literature review. Stomatologija, 2007, 9: 10–20.
9. Šustová Z, Hodačová L, Kapitán M, Čermáková E. Ergonomické aspekty práce a výskyt muskuloskeletálních onemocnění u zubních lékařů v České republice. LKS, 2013, 23(7–8): 150–155.
10. Post RB, Leferink VJ. Spinal mobility: sagittal range of motion measured with the Spinal Mouse, a new non-invasive device. Arch Orthop Trauma Surg, 2004, 124(3): 187–192.
11. Puriene A, Aleksejuniene J, Petrauskiene J, Balciuniene I, Janulyte V. Self-reported occupation health issues among Lithuanian dentists. Ind Health, 2008, 46(4): 369–374.
12. Valachi B. Practice Dentistry Pain-Free: Evidence – Based Strategies to Prevent Pain and Extend Your Career. Posturedontics Press, Portland, 2008.
13. Arig AA. Musculoskeletal disorders among dentist in Saudi Arabia. Pakistan Orl den J, 2008, 28(1): 135–144.
14. Shrestha BP, Singh GK, Niraula SR. Work related complaints among dentist. JNMA J Nepal Med Assoc, 2008, 47(17): 77–81.
15. Rychlíková E. Manuální medicína, průvodce diagnostikou a léčbou vertebrogenních poruch. 4. vydání, Maxdorf, Praha, 2014, 20–40.
16. Imagama S, Matsuyama Y, Hasegawa Y, et al. Back muscle strength and spinal mobility are predictors of quality of life in middle-aged and elderly males. Eur Spine J, 2011, 20(6): 954–961.
17. Sharma P, Golchha V. Awareness among Indian dentist regarding the role of physical activity in prevention of work related musculoskeletal disorders. Indian J dent Res, 2011, 22(3): 381–384.
18. Guermazi M, Ghroubi S, Kassis M, a kol. Validity and reability of Spinal Mouse to assess lumbar flexion. Ann Readapt Phy, 2006, 49: 172–177.
19. Mannion AF, Knecht K, Balaban G, Dvorak J, Grob D. A new skin-surface device for measuring the curvature and global and segmental ranges of motion of the spine: reliability of measurements and comparison with data reviewed from the literature. Eur Spine J, 2004, 13(2): 122–136.
20. Barrett E, McCreesh K, Lewis J. Reliability and validity of non-radiographic methods of thoracic kyphosis measurement: A systematic review. Manual therapy, 2014, 19: 10–17.

JAK ÚSPĚŠNĚ NAPRAVIT NEÚSPĚCH

Radovan Žižka[1], Jiří Škrdlant[2], Zdeněk Ambrož[3]

1) Klinika zubního lékařství, Lékařská fakulta Univerzity Palackého a Fakultní nemocnice, Olomouc

2) Studio 32, s. r. o., Praha

3) Soukromá zubní praxe, Mohelnice

TEST 13

Na vstupní vyšetření na parodontologii se na doporučení svého praktického zubního lékaře dostavila 54letá pacientka, nekuřačka. Již několik měsíců si stěžuje na zvýšenou pohyblivost prvního horního řezáku (zub 21), která se po extrakci druhého dolního moláru (zub 37) u předchozího praktického zubního lékaře ještě více zhoršila. Pacientka si přeje zub 21 zachovat, je-li to možné. Pacientka je celkově zdravá, trvale nemedikuje a neudává žádnou alergii.

Při klinickém vyšetření nacházíme chrup po extrakcích zubů 18, 25, 38, 37, 34 a 48. Redukované meziodistální rozměry mezer po extrakcích zubů 25 a 34 svědčí pro fakt, že defekty zubního oblouku nebyly delší dobu řešeny. Došlo k mezializaci zubu 26 a meziálnímu sklonu zubu 35. Hygiena dutiny ústní je nevyhovující, a to zvláště v interdentálních prostorech. Parodontální sondáž nepřesahuje 4 mm s výjimkou distálních úseků horní čelisti, kde se pohybuje okolo 6 mm, a zubů 21 a 22, kde palatinálně je až 12 mm. Zubního kamene je i přes nevyhovující hygienu poměrně málo. Dále jsou přítomny vícečetné amalgámové a fotokompozitní výplně a nevyhovující dostavby endodonticky ošetřených zubů 36 a 46. Na levé straně, v důsledku chybění zubů a nedostatečné rekonstrukce zubu 36, nejsou přítomny Eichnerovy opěrné zóny. Zub 21, který pacientku subjektivně nejvíce obtěžuje, vykazuje viklavost III. stupně, poklepově a palpačně je nebolestivý, nereaguje vitálně na zkoušku chladem a povrch kořene se při sondáži jeví hrubý, což odpovídá přítomnosti zubního kamene. Jeho množství je ale spíše menší, neúměrné stupni poškození parodontu. Zub 22 vykazuje viklavost I. stupně a stejně jako ostatní frontální zuby reaguje vitálně na zkoušku chladem. Na intraorálním snímku zubů 21 a 22 je jasně viditelná miskovitá resorpce alveolární kosti, bez viditelného periapikálního projasnění. Je nutné zmínit výrazně nepřesné fotokompozitní výplně, pod nimiž jsou zřetelná projasnění **(obr. 1)**. Na zhotoveném OPG snímku je viditelná generalizovaná resorpce alveolární kosti jak v horní čelisti, tak méně výrazně i v dolní čelisti. Musíme podotknout, že OPG snímek má v souvislosti s posouzením stavu závěsného aparátu zubů pouze orientační hodnotu. Zvláště výrazná resorpce kosti je v místě zubů 21 a 22 **(obr. 2).**

Otázky

1. ***Jaká vyšetření jsou pro stanovení diagnózy nezbytná?***
2. ***Jaká je diferenciální diagnostika stavu u zubu 21?***
3. ***O jaké onemocnění se jedná?***
4. ***Jaké terapeutické možnosti stavu u zubu 21 máme k dispozici?***
5. ***Jaká je prognóza zubu 21?***

Obr. 1: Diagnostický snímek zhotovený u PZL.

Obr. 2: Ortopantomogram zhotovený při vstupním vyšetření.

TEST 13 – ŘEŠENÍ

Ad 1: Vzhledem k defektu zubního oblouku v místě 25, 34, 36 a 37, k mezializaci zubu 26 a inklinaci zubu 35 je třeba uvažovat o poruše stomatognátního systému. Proto je na místě vyšetření statické a dynamické okluze. V tomto případě byla velmi zřetelná traumatizace závěsného aparátu zubu 21, a to jak v okluzi, tak při artikulaci.

Ad 2: V rámci diferenciální diagnostiky kostního defektu v místě zubu 21 můžeme uvažovat o třech možných diagnózách:

a) Pulpoparodontální léze s převažující endodontickou složkou. Pro tuto diagnózu by svědčila negativní reakce na chlad zubu 21 a fakt, že množství depozit zubního kamene je relativně malé (1). Proti této diagnóze svědčí fakt, že hloubka sondáže je výrazně vyšší i u zubu 22 a kostní defekt má výrazně nálevkovitý tvar. Pokud by se jednalo o pulpoparodontální lézi s převažující endodontickou složkou, byla by sondáž omezena pouze na příčinný zub a šířka defektu by byla výrazně menší (1). Dále na intraorálním diagnostickém snímku **(obr. 1)** není přítomno periapikální projasnění.

b) Lokalizovaná agresivní parodontitida. Tato diagnóza je velmi nepravděpodobná vzhledem k věku pacientky a osamocenosti defektu, zvláště když v distálních úsecích je přítomno větší množství depozit zubního kamene než ve frontálním úseku a není výrazná ztráta attachementu.

c) Chronická parodontitida *(parodontitis chronica)* potencovaná traumatickou artikulací podmíněnou ztrátou Eichnerových opěrných zón s následnými posuny a inklinacemi laterálních zubů. Této diagnóze by odpovídalo jak relativně malé množství depozit zubního kamene, tak charakter sondáže a tvar kostního defektu. Dále pro tuto diagnózu svědčí zvýšená pohyblivost zubu zdůrazněná při artikulaci (2). Nulová reakce na chlad může být způsobena traumatickou artikulací, neboť při traumatické artikulaci se produkují neuropeptidy, které způsobují neurogenní zánět, jenž může vést až k nekróze zubní dřeně (3).

Ad 3: Jedná se o generalizovanou chronickou parodontitidu, iniciální fázi s lokalizovanou progresí na podkladě artikulačního traumatu v místě zubu 21 a 22.

Ad 4: V rámci komplexní terapie je jednoznačně nutné obnovení Eichnerových opěrných zón vlevo a parodontální terapie. V tomto případě se jako nejvhodnější řešení nabízí náhrada chybějících zubů 36 a 37 dentálními implantáty. Co se týče terapie oblasti zubů 21 a 22, jsou možné tři léčebné plány:

a) Komplexní parodontální terapie se zachováním zubů 21 a 22: vzhledem k negativní reakci na chlad zubu 21 je nutné jeho endodontické ošetření, dlahování, selektivní zábrus zubu 21 směřující k úpravě okluze a deep scaling postižených zubů. K dosažení ideální funkce a estetiky musí proběhnout i ortodontická terapie a revize stávajících výplní. Je nutné zdůraznit, že prognóza takového ošetření je nejistá a časově náročnější než dále zmíněné možnosti léčby.

b) Extrakce a náhrada fixním můstkem: velkou nevýhodou tohoto řešení je nutnost preparace většího množství pilířových zubů ve frontálním úseku horní čelisti. Na jedné straně dojde k dlahování touto fixní prací, na druhou stranu dochází ke ztrátě tvrdých zubních tkání a vzrůstá i finanční zátěž pacientky.

c) Extrakce a odložená implantace s augmentací kosti. Toto ošetření je sice finančně náročnější, na druhou stranu ale poskytuje vysokou prediktabilitu.

Ad 5: Dlouhodobá prognóza je ovlivněna obnovením Eichnerových opěr-

Obr. 3: Snímek po sejmutí provizorního dlahování, přepracování fotokompozitních výplní a endodontickém ošetření.

Obr. 4: Snímek při kontrolním vyšetření, kdy došlo k supraokluzi zubu 21 a obnově traumatické artikulace.

Obr. 5: Snímek před ukončením ortodontické terapie.

ných zón. Po vysvětlení klinického stavu a možností terapie se pacientka zatím přiklání ke komplexní parodontální terapii se zachováním zubů 21 a 22, zvláště kvůli finanční stránce ošetření. Po úvodní antiinfekční fázi terapie, kdy byl po zlepšení hygieny dutiny ústní proveden hluboký scaling zubů 11–23 a molárů horní čelisti, dlahování zubů 11–23 se zábrusem zubu 21 a endodontické ošetření zubu 21, došlo k výraznému subjektivnímu zlepšení a zmenšení hloubky parodontální sondáže.

U praktického zubního lékaře bylo po devíti měsících odstraněno dlahování a provedeno přepracování nevyhovujících výplní frontálního úseku horní čelisti společně s mírnou korekcí tvaru zubů **(obr. 3)**. U praktického zubního lékaře byl taktéž extrahován zub 36, jehož prognóza byla z konzervačního hlediska infaustní.

Pacientka následně měla podstoupit ortodontickou terapii ke korekci postavení zubů horního frontálního úseku a implantace do oblasti 36 a 37. Pacientka navržený plán nerespektovala a podstoupila implantace bez ortodontické terapie. Došlo k supraoklузi zubu 21 a obnově jeho traumatizace s opětovnou progresí parodontálního chobotu palatinálně **(obr. 4)**.

Po důkladném vysvětlení nastalé situace pacientka souhlasila s ortodontickou terapií a při kontrole za 6 měsíců (1 měsíc před ukončením ortodontické terapie) byla sondáž okolo zubů 21 a 22 do 2 mm. Na intraorálním snímku je vidět téměř kompletně vyhojený kostní defekt **(obr. 5)**. V této návštěvě již byly rekonstruovány i všechny Eichnerovy zóny, a tudíž můžeme prognózu zubu 21 považovat za dobrou. Pacientka je zařazena do dispenzární péče.

SUMMARY
HOW TO RETRIEVE FAILURE SUCCESFULLY
TEST 13: OCCLUSAL TRAUMA

Occlusal trauma was defined according to Glossary of Periodontics Terms of Americal Academy of Priodontology as „an injury to the attachment apparatus as aresult of excessive occlusal forces“. In patients with chronical periodontitis, where occured severe loss of attachement, even comparatively small forces may produce traumatic lesions or adaptive changes of attachement. Proper diagnosis and treatment of this secondary etiological factor of chronical periodontits is neccesary for succesful outcome of our therapy.

Žižka R, Škrdlant J, Ambrož Z.
Jak úspěšně napravit neúspěch.
Test 13: Artikulační trauma.
LKS, 2017, 27(1): 13–15

Literatura

1. Foce E.
Endo-periodontal lesions: Quintessence; 2011, 52–71.

2. Davies SJ GR, Linden GJ, James JA. Occlusal considerations in periodontics. British dental journal, 2001, 191: 597–604.

3. Caviedes-Bucheli J, Munoz HR, Azuero-Holguin MM, Ulate E.
Neuropeptides in dental pulp: the silent protagonists. Journal of endodontics, 2008, 34(7): 773–788.

O AUTOROVI

MDDr. Radovan Žižka, Ph.D. (*1988) ukončil v r. 2012 studium oboru zubní lékařství na LF UP v Olomouci. V témže roce začal pracovat na konzervačním a parodontologickém oddělení Kliniky zubního lékařství LF UP a FN Olomouc. Podílí se na teoretické a praktické výuce studentů zubního lékařství včetně výuky zahraničních studentů. V r. 2015 ukončil individuální program specializace v endodoncii (IPSE) vzdělávacího programu I love endo a v r. 2016 ukončil doktorský studijní program, obor stomatologie, na LF UP Olomouc.

Kontakt: loupaczech@gmail.com
radovan.zizka@upol.cz
Klinika zubního lékařství
LF UP a FN v Olomouci
Palackého 12, 772 00 Olomouc

VÝZVA LKS: PŘISPĚJTE SVOJÍ KAZUISTIKOU DO MALÉHO ILUSTROVANÉHO REPETITORIA

Téma Malého ilustrovaného repetitoria (MIR) JAK ÚSPĚŠNĚ NAPRAVIT NEÚSPĚCH je vysoce aktuální, všudypřítomné a zároveň nadčasové, a proto v něm budeme pokračovat i po celý rok 2017.

Toto téma vede autora i čtenáře k reflexi a sebereflexi, která nemusí být vždy příjemná. Je však zdrojem našeho odborného rozvoje i obecně lidského vyzrávání. Získáváme odstup, zkušenosti a pokoru. Vzletně řečeno: Když to není úspěch, je to zkušenost.

Vážení a milí kolegové, máte ze své praxe případ, který toto nové téma naplňuje? Chcete se o svoji zkušenost s kolegy podělit? Neváhejte a přispějte svojí kazuistikou do seriálu Malé ilustrované repetitorium!

S důvěrou se obraťte na redakci a jejím prostřednictvím na redakční radu LKS. My vám poskytneme potřebné informace a podklady pro zpracování článku formou testu MIR. A pokud se obáváte, že nemáte dostatek publikačních zkušeností, rádi vám poskytneme metodickou pomoc při tvorbě koncepce a při finalizaci testu.

Své nabídky zasílejte na e-mail: zakova@dent.cz

Redakce a redakční rada LKS

POSUN PARADIGMATU – OD LÉČBY ONEMOCNĚNÍ KE KOUČINKU OSOBNÍHO ZDRAVÍ

#Colgate TALKS

Empower Your Patients – A European Perspective for the 21st Century

První a v budoucnu každoroční on-line konference společnosti Colgate #ColgateTalks upozorňuje na kladný dopad nových, na pacienta zaměřených přístupů v oblasti orálního zdraví.

On-line konference **#ColgateTalks** na téma ***Empower Your Patients – A European Perspective for the 21st Century (Pomozte svým pacientům – evropská perspektiva pro 21. století)*** se konala 22. října 2016 a přilákala více než 2500 účastníků z celé Evropy. Diskuze potvrdila význam posílení pochopení a empatie mezi stomatologickými odborníky a jejich pacienty za účelem vytvoření partnerství plného důvěry a jistoty.

Ukazuje se, že se mění role moderního stomatologického týmu. Na zubní lékaře a jejich týmy bude brzy pohlíženo jako na odborníky napomáhající celkovému zdraví, stejně jako ošetřující specifická onemocnění dutiny ústní a věnující se prevenci. Přesněji vzato, budou působit jako osobní koučové, kteří vedou pacienty v tom, jak si udržet zdravá ústa ve zdravém těle. Tohoto cíle lze dosahovat individuálními doporučeními k péči o orální zdraví, založenými na celostním posouzení potřeb a návyků jednotlivých pacientů, včetně pacientů stojících na samém začátku diagnostického procesu a v dalších fázích s přihlédnutím k jejich přístupu k životu.

Téma této on-line konference bylo podpořeno celoevropským průzkumem trhu zaměřeným na postoje pacientů k péči o zdraví dutiny ústní, jehož výsledky předložila GfK, přední společnost pro průzkum trhu. Výsledky naznačují silnou poptávku po posílení dialogu a empatie mezi stomatologickými odborníky a pacienty, kteří aktivně hledají produkty a služby, které jim pomohou žít zdravým životním stylem.

Powered by Colgate Europe Oral Health Network for Professional Education and Development

Iniciativa konference **#ColgateTalks** poskytla evropské stomatologické profesi dlouho potřebnou interaktivní platformu pro novou generaci stomatologických odborníků z celé Evropy, kde si mohou vyměňovat nápady a postřehy ohledně témat zaměřených na pacienty a nové klinické přístupy.

Děkujeme všem, kteří se letošní konference zúčastnili. Česká republika patřila svou účastí k předním zemím Evropy a nás velice těší, že tato iniciativa naše odborníky zaujala.

Zubní lékaři a dentální hygienistky, kteří přímý přenos zmeškali, mohou na vyžádání zhlédnout všechny prezentace na www.colgatetalks.com.

Colgate-Palmolive, s. r. o.

Dental life

Inspiration

We Care!

EduForum

RÁDI BYCHOM UPOZORNILI NA NOVĚ VYTVOŘENÝ INTERAKTIVNÍ BLOG #ColgateDialogue, KTERÝ JE URČEN PRO STOMATOLOGICKÉ ODBORNÍKY V CELÉ EVROPĚ.

První články na blogu pokrývají témata jak úspěšně vést stomatologickou praxi v Dental Life, kreativní myšlení v zubním lékařství v Inspiration, zapojení do Public Health programů v We Care! a vzdělávací sekce v EduForum.

Připojte se na link **www.colgatedialogue.com**

K ODBORNÉMU SDĚLENÍ O PROBLEMATICE ROZŠTĚPŮ

Viz: Košková O, Vokurková J, Abelovský J, Vokurka J, Dorociaková P, Halačková I. Změna šíře rozštěpové štěrbiny u dětí s jednostranným celkovým rozštěpem v období mezi rekonstrukcí rtu a patra – pilotní studie. LKS, 2016, 26(11): 236–240.

Ve formátu PDF dostupné na www.dent.cz (Časopis LKS).

REAKCE NA ČLÁNEK

Vážená redakce, dovolujeme si požádat o uveřejnění reakce na článek, který byl publikován v časopise LKS č. 11/2016 pod názvem „Změna šíře rozštěpové štěrbiny u dětí s jednostranným celkovým rozštěpem v období mezi rekonstrukcí rtu a patra“.

Výzkumná práce autorů tohoto textu je jistě velmi záslužná a je třeba ocenit jejich snahu například o co nejpřesnější umístění antropometrických bodů na novorozenecké čelisti pro získání relevantních výsledků. Bohužel však v diskuzi dezinterpretovali výsledky práce citované pod číslem 14, jejímiž jsme spoluautorkami, proto považujeme za nutné reagovat.

Autorkami citovaný článek „5-letý index u pacientů s celkovým jednostranným rozštěpem” kolektivu autorů Kratochvílová, Urbanová, Koťová byl publikován v časopise Ortodoncie v roce 2014. Mezi jinými demonstruje nepříznivý vývoj horní čelisti v sagitálním směru ve vztahu k čelisti dolní na skupině třiceti pětiletých dětí s jednostranným celkovým rozštěpem. Z výsledků naší studie na pětiletých dětech s rozštěpem jasně vyplývá, že u těch pacientů, kde byla provedena primární operace rtu v několika prvních dnech po narození, byl následně nalezen v pěti letech výraznější nevyhovující vztah zubních oblouků, tedy větší negativní incizální schůdek a nepříznivé GOSLON yardstick skóre, než u dětí operovaných později. V celém textu článku však není ani zmínky o zastavení růstu čelisti v důsledku časné primární operace, nicméně v textu v LKS je to stomatologické veřejnosti předloženo jako fakt. Je otázka, zda autoři článek četli, nebo jen v dobré víře převzali nesprávnou interpretaci.

Každopádně je třeba říci, že takto porovnávat výsledky získané u skupiny kojenců se skupinou pětiletých dětí je minimálně neprůkazné. Je pro nás jistě potěšující informací, že se horní čelist u kojence vyvíjí i po operaci rtu provedené během prvních dnů po narození. Koneckonců udivil by nás jiný výsledek v tomto období intenzivního růstu, kdy dítě zvětší svou hmotnost minimálně o 50 % a vyroste o 20 či více centimetrů. Zda je vývoj horní čelisti intenzivnější či naopak menší než u dětí, kde byl ret operován později, je stále otevřenou otázkou. Zcela jistě však u všech dětí s jednostranným celkovým rozštěpem dochází k omezení vývoje horní čelisti během dalšího růstu, což je dáno samotnou podstatou rozštěpové vady a následnými chirurgickými rekonstrukcemi, a je to známou skutečností. Vývoj je omezený jak v transverzálním, tak v sagitálním rozměru čelisti, nikoliv však zastavený.

Pokud si zubní lékař, který není běžně podrobně seznámen s problematikou rozštěpu, přečte, že se určitou operací zastaví růst horní čelisti, je to velmi závažná odborná dezinterpretace, kterou bychom rády uvedly na pravou míru.

MUDr. Wanda Urbanová, Ph.D.
MUDr. Magdalena Koťová, Ph.D.
Oddělení ortodoncie
a rozštěpových vad
Stomatologická klinika 3. LF UK
a FNKV Praha

VYJÁDŘENÍ AUTOREK ODBORNÉHO SDĚLENÍ

Vážená redakce, rády bychom reagovaly na vyjádření MUDr. Wandy Urbanové, Ph.D., a MUDr. Magdaleny Koťové, Ph.D., v odborné diskuzi k našemu článku „Změna šíře rozštěpové štěrbiny u dětí s jednostranným celkovým rozštěpem v období mezi rekonstrukcí rtu a patra”, vydanému v LKS č. 11/2016, kde jsme v diskuzi použily slovní spojení *zastavení růstu horní čelisti.*

Nebylo záměrem tuto větu uvádět jako obecné tvrzení, však již v úvodu našeho článku formulujeme tento problém přesněji slovy: „Některé zdroje uvádějí, že primární rekonstrukce rtu, resp. patra v nízkém věku, může vést k *negativnímu ovlivnění růstu* čelisti (13, 14).“ s odkazem taktéž na článek dr. Kratochvílové.

Na otázku, jakým způsobem ovlivňuje neonatální operativa růst čelisti, je možné odpovědět až po definitivním ukončení růstu obličeje u větší skupiny sledovaných pacientů. Další diskuze na toto téma by již přesahovala zaměření časopisu LKS a patří spíše na specializovaná odborná fóra zabývající se rozštěpovou problematikou.

MUDr. Olga Košková
MUDr. Jitka Vokurková, Ph.D.
Oddělení dětské plastické chirurgie
Klinika dětské chirurgie, ortopedie
a traumatologie
Fakultní nemocnice Brno

CBCT U PACIENTŮ S CHRONICKOU RENÁLNÍ INSUFICIENCÍ

Z dostupných údajů se odhaduje, že 90 % pacientů s chronickou renální insuficiencí (CHRI) má nějakou orální symptomatologii v důsledku poruchy kostního a minerálního metabolizmu.

Kostní změny bývají v důsledku nedostatku vitaminu D, hyperparathyreoidizmu, malnutrice, vybrané chronické medikace či hypogonadizmu. Projevují se většinou kostní demineralizací, sníženou trabekulací, radiolucencemi a ztrátou lamina dura spojenou s postižením parodontu. Provázejí je **kalcifikace** v měkkých tkáních i v dřeňové dutině.

Na rozdíl od panoramatického RTG snímku dokáže CBCT vytvořit přesně měřitelný trojrozměrný obraz, a proto byla zahájena tato studie jako první svého druhu. Skupina 15 pacientů se srovnávala se stejně velkým souborem zdravých jedinců. Dvěma nezávislými zkušenými radiology se v jednotlivých řezech porovnávaly šířka kortikalis na mandibule, šířka dřeňové dutiny, kalcifikace ve dřeni i v měkkých tkáních a ztráty lamina dura.

Žádné signifikantní rozdíly se nepozorovaly ve velikosti dřeňové dutiny, počtu zubů s kalcifikacemi stejně jako u změn v šíři kortikalis, kdy u nemocných s CHRI byla pouze více porézní textura. Kalcifikace v měkkých tkáních byly častější u CHRI (73 %) než u kontroly (33 %). Radiolucentní defekty byly u 20 % zkoumané skupiny (důsledek hyperparathyreoidizmu). V kontrolním souboru se nevyskytly. Vyšetření CBCT tak výrazně zpřesňuje diagnostiku nejen kostních změn, ale i kalcifikací v měkkých tkáních.

Çaglayan F, et al. The osseous and dental changes of patients with chronic renal failure by CBCT. Dentomaxillofac Radiol, 2015, 44: 1–7

Zpracoval
MUDr. Vladimír Ščigel, Ph.D., MBA
Česká stomatochirurgická společnost

SUBSTITUČNÍ HORMONÁLNÍ LÉČBA ZABRAŇUJE ZTRÁTĚ ZUBŮ U POSTMENOPAUZÁLNÍCH ŽEN

Vliv hormonálních změn na stav chrupu je u žen v různých životních obdobích v odborné literatuře široce diskutován.

Han a kolektiv ve své recentní práci nahlédli na tento problém z epidemiologické perspektivy a zmonitorovali stav chrupu na rozsáhlém souboru 4869 pacientek. Takový soubor již umožňoval s vysokou mírou pravděpodobnosti odfiltrovat další faktory, jakými jsou věk, kouření, diabetes mellitus, hypertenze, stres či zvyklosti orální hygieny, a spolehlivě statisticky tento problém vyhodnotit. Autoři rovněž ve své studii zohlednili další důležité prvky, jako například vyloučení třetích molárů ze statistické analýzy.

Výsledkem práce bylo zjištění, že adekvátní hormonální léčba u postmenopauzálních žen je zřetelným protektivním faktorem vůči ztrátě zubů – neboli nezajištění řádné substituční hormonální léčby může být vnímáno jako rizikový faktor ztráty zubů. Cenné je, že autoři v diskuzi zmiňují také slabé stránky studie, především její čistě epidemiologický charakter, který však, na druhou stranu, může být podnětem k dalším studiím etiopatogenetického či preventivně-terapeutického zaměření. Studie jako celek poskytuje unikátní pohled na část velmi složité problematiky interakcí orofaciálního systému a ostatních částí organismu, jejichž pochopení posouvá o důležitý krok kupředu.

Han K, Ko Y, Park YG, Park JB. Associations between the number of natural teeth in postmenopausal women and hormone replacement therapy. Maturitas, 2016, 94 (12): 125–130

Zpracoval
MDDr. MUDr. Jiří Šedý, Ph.D., MBA, FADI, FICD
Privátní stomatologická praxe, Praha
Ústav normální anatomie, Univerzita Palackého v Olomouci

PŘÍSTUP K ELEKTRONICKÉ VERZI ODBORNÝCH ČASOPISŮ PRO ČLENY ČSK DÁLE I V ROCE 2017

Komora opět i na rok 2017 kontinuálně prodloužila předplatné a zajistila pro své členy přístup k elektronické podobě těchto zahraničních odborných časopisů:

- **International Journal of Periodontics & Restorative Dentistry** (ISSN 0198-7569). Je k dispozici i v tištěné verzi a pro členy ČSK k zapůjčení v Apolence.
- **International Journal of Oral & Maxillofacial Implants** (ISSN 0882-2786). Je k dispozici i v tištěné verzi a pro členy ČSK k zapůjčení v Apolence.
- **Journal of Endodontics** (ISSN 0099-2399)
- **Journal of Periodontology** (ISSN 1943-3670)
- **Journal of Prosthetic Dentistry** (ISSN 0022-3913)

Návod pro přístup členů ČSK
k elektronické verzi uvedených periodik je zveřejněn na adrese
www.dent.cz
(Vzdělávání/Zahraniční časopisy)

Kancelář ČSK

Stojan firmy C. Petzold z Melsungenu s šesti různobarevnými lahvičkami tvarem připomínající tzv. vialky. V páru se střídají průhledné, hnědé a modré, bez popisu obsahu. U těchto „ležících“ vialek je hrdlo usměrněno nahoru a pod sklápěcím víčkem se chomáčkem vaty odebírá léčivá látka.

Dřevěná krabička na léky se třemi lahvičkami se zabroušenou zátkou, jedna chybí (z let 1820–1850). První dvě obsahují vodní roztok čpavku a collodium (na ošetřování malých ran, kuřích ok a bradavic) z Apotheke zum Tiergarten lékárníka C. V. Saint-George v Kostnici. Ve třetí lahvičce jsou Hoffmannovy kapky s nálepkou z období po r. 1870 pocházející z Kölreuterovy lékárny v Hornbergu.

Porcelánový stojan vyráběný firmou Beisser Dental chráněný průmyslovým vzorem D.R.G.M. číslo 926320 (Deutsches Reichs-Gebrauchsmuster). Lékárníci určitě budou kroutit hlavou nad svéráznou nomenklaturou, která je zde opsaná beze změn, zleva doprava počínaje shora: „acid arsenik, acid sulfuric, alkohol absolut, antiformin (vodní roztok NaOH a NaOCl), H_2O_2“; dole: „acid carbolie, hypochlorid, argent nitricum, aqua regia a trikr formalin“. V původním stavu se dochovaly lékovky s hypochloritem a královskou vodou (kolem r. 1895).

historie

SADY LÉKOVEK

Lékovky ve formě malých uzavíratelných lahviček v různých stojáncích se používaly nejen na pracovištích zubních lékařů, ale i při práci v terénu, a bývaly příručním zdrojem tekutých léčivých přípravků.

V novověku se od 17. stol. objevují nejrůznější krabičky a pouzdra se skleněnými lahvičkami k transportu léčivých roztoků, což výstižně dokládá např. unikátní sbírka asi 80 těchto předmětů v lékárnickém muzeu v Heidelbergu (www.deutsches-apotheken-museum.de). Zmíněné cestovní sady byly předchůdci dnes známých stojánků a přizpůsobovaly se tehdejšímu vkusu a samozřejmě také soudobým poznatkům a nárokům v oblasti hygieny. Jejich někdejší typické rozšíření v ordinacích zubních lékařů sice postupně zesláblo, ale zachované exponáty překvapují rozmanitým designem i důvtipným řešením svých funkcí.

Naším nejstarším stojanem na lékovky je dřevěná krabička se čtyřmi lahvičkami z období mezi lety 1820 a 1850. Dnes bychom je z hlediska tvaru a použití spíše nazvali vialkami či ještě slangověji penicilínkami, obsah však nebyl sterilní. Podle přání ošetřujícího lékaře se tyto vialky plnily v lékárně různými přípravky. V 19. století zubní léčitelé většinou cestovali, a proto potřebovali takovouto „mobilní lékárničku“. Obsah lahviček se postupem doby měnil, typicky se užívaly pro uchovávání přípravků přírodní medicíny (pol. 19. stol.), jež byly postupem doby vystřídány cílenými farmaky. Prvními lékovkami byly porcelánové nádobky, které sice dobře odolávaly a nereagovaly s léčivy, ale pro každodenní stálý transport se příliš nehodily. Ovšem koncem 19. stol. se zubní lékařství začíná stabilizovat do trvalých stomatologických praxí a potřeba robustního mobilního řešení stojánků slábne. V ordinacích se pak začínají objevovat kovové stojánky, zpočátku z poniklované mosazi, později, po roce 1930, i z mosazi pochromované. Pochopitelně reakci některých chemických přípravků s kovem se nezabránilo, a tak brzy zvítězily skleněné lahvičky nejrůznějšího tvaru, inertní, výrobně levné, byť přece jen trošku křehké. Podle potřeby se vyráběly také z barevného skla, ale vždy musely být opatřeny popisem svého obsahu. Však to už někteří z nás pamatujeme, když se v dobách „řízeného hospodářství“ místo elegantních štítků přilepil na lahvičku kousek náplasti a ta se popsala propisovačkou či fixem. Dnes už podobnou praxi zákon nepřipouští.

V katalogu Emila Hubera z r. 1937 je stojan Ideal v provedení A se sedmi kapacími lahvičkami za 27,00 RM a v provedení B s pěti za 21,50 RM. Obsah označen není, tyto lékovky se sklápěly a dovolily dávkování po kapkách na skleněnou mističku, z níž se poté léčivá látka odebírala.

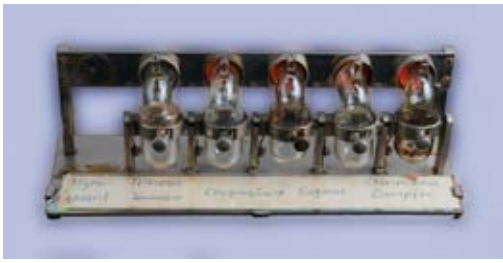

Stojan z pochromované mosazi se sklápěcími světlými či hnědými skleněnými lékovkami. Uveden v katalogu Emila Hubera z r. 1937 za 27,50 RM (říšských marek). Pět dochovaných lékovek obsahovalo hypochlorit, trikresol-formalin, kyselinu chrómovou, eugenol a chlorfenol-kafr.

Stojan vyráběný firmou Becht z materiálu Derfla – Opalglas 600 na různobarevné skleněné lahvičky se zabroušeným víčkem z katalogu Emila Hubera z r. 1956. Jejich výrobci se liší. Víme, že bílé a modré produkovala firma Kettenbach, další údaje na dně těchto lékovek jsou nečitelné.

Další stojan Ideal firmy Eggler rovněž z katalogu Emila Hubera pochází až z r. 1956. Léčivé látky se odebíraly stejným úsporným a hygienickým způsobem, tedy z naklápěných lahviček. Tyto lékovky obsahovaly H_2O_2, alkohol a chlorhexidin.

Připravili Hans-Rainer Fischer, Andreas Haesler a Ladislav Šolc

Poděkování: Redakce LKS děkuje za spolupráci a svolení pořídit fotografie ve sbírkách ředitelů Muzea historie zubního lékařství v Zschadrassi p. Andreasi Haeslerovi a dr. Hansi-Raineru Fischerovi za odbornou pomoc při přípravě seriálu.

7. 4. 2017
REZERVUJTE SI TERMÍN

Dovolujeme si Vás pozvat na 21. ročník odborného semináře IMPLANTOLOGIE 2017, který se uskuteční v pátek 7. dubna 2017 od 13 hodin v Clarion Congress Hotelu Prague v Praze-Vysočanech. Večer je pro Vás připravena společenská část s rautem.

21. ROČNÍK

ODBORNÉHO SEMINÁŘE LASAK

IMPLANTOLOGIE 2017

CLARION CONGRESS HOTEL PRAGUE

7. DUBNA 2017

Pelayo Antuña Valle (E)

Curd Bollen (NL)

Dana Kopecká (CZ)

Pavel Kříž (CZ)

Antonín Šimůnek (CZ)

TÉMATA

- Management měkkých tkání v implantologické protetice
- Regenerace kostní tkáně v implantologii
- Stabilita tkání v okolí implantátu
- Implantáty a halitosis
- Sinus lift: OK nebo KO?

ÚČASTNICKÝ POPLATEK

- 2 000 Kč při registraci do 28. února 2017
- 2 500 Kč při registraci od 1. března 2017
- 1 400 Kč pro studenty (po předložení platného indexu)

Přihlásit se můžete přes:
webový formulář na www.lasak.cz,
e-mailem na pokorna@lasak.cz
nebo telefonicky na: +420 296 184 202.

Těšíme se na setkání.

www.lasak.cz

LASAK

„Teď nevím. Podle nařízení ministerstva mám trhat. Podle směrnice EU má vypadnout sám…“

blahopřejeme

● **Doc. MUDr. Milan Machálka, CSc.,**
slaví v lednu 75. narozeniny.
Je uznávaným odborníkem v oblasti ústní a čelistní chirurgie. Svůj profesní život spojil s brněnskou stomatologickou klinikou, po léta zastával funkci přednosty Kliniky ÚČOCH LF MU a FN Brno. Od založení Komory byl po 11 let členem sněmu ČSK a působil v představenstvu OSK Brno, v letech 2002–2005 byl členem vědecké rady ČSK. Je nositelem čestného titulu ***Osobnost české stomatologie***, který mu ČSK udělila v r. 2009. Jubilantovi upřímně blahopřeje ČSK a OSK Brno.

● **Prof. MUDr. Jindřich Pazdera, CSc.,**
slaví v lednu 75. narozeniny.
Řadu let vedl jako přednosta Kliniku ústní, čelistní a obličejové chirurgie LF UP a FN Olomouc. Patří mezi uznávané osobnosti ve svém oboru a je erudovaným recenzent odborných článků v časopise LKS. Jubilantovi upřímně blahopřeje ČSK.

● **MUDr. Václava Brambůrková**
slaví v lednu 70. narozeniny.
Kolegové z OSK Ústí nad Labem přejí vše nejlepší, hlavně zdraví a pohodu do dalších let.

● **MUDr. Miroslav Smrček**
slaví v lednu 65. narozeniny.
Vše nejlepší, zdraví, pohodu a optimismus do dalších let přejí kolegyně a kolegové z OSK Praha 3.

OSK Brno přeje hodně zdraví a životního elánu svým členkám, které v lednu slaví významné životní jubileum:
● **MUDr. Helena Slámová**
● **MUDr. Blanka Strnadelová**
● **MUDr. Jelenka Klímová**
● **MUDr. Ivona Klocová**
● **MUDr. Dana Janošková-Bogdálková**

OSK Ostrava přeje do dalších let pevné zdraví a životní pohodu svým členkám a členům, kteří v letošním roce 2017 oslaví významné životní jubileum:
● **MUDr. Eva Štefánková**
● **MUDr. Jitka Lerchová**
● **MUDr. Jiří Březina**
● **MUDr. Eva Schová**
● **MUDr. Markéta Stuchlíková**
● **MUDr. Ludmila Skalíková**
● **MUDr. Jarmila Heinrichová**
● **MUDr. Miluše Gavlasová**
● **MUDr. Marta Saverová**
● **MUDr. Ludmila Dlouhá**
● **MUDr. Vlasta Milbergrová**
● **MUDr. Jiří Dlouhý**
● **MUDr. Jitka Segeťová**
● **MUDr. Dagmar Kleinová**

NOVÝ ČLEN REDAKČNÍ RADY LKS

MUDr. Jakub Suchánek, Ph.D.

Novým členem redakční rady časopisu LKS se stal MUDr. Jakub Suchánek, Ph.D.

Do tohoto poradního orgánu byl jmenován představenstvem ČSK od 1. 11. 2016. Symbolickou štafetu převzal od MUDr. Michala Dudka, Ph.D., který z rodinných důvodů požádal o uvolnění z redakční rady, jejímž aktivním a spolehlivým členem byl od prosince 2013.

MUDr. Jakub Suchánek, Ph.D., je primářem Stomatologické kliniky LF UK a FN v Hradci Králové. Jeho odborným zaměřením je zejména konzervační stomatologie a endodoncie. S časopisem LKS dlouhodobě spolupracuje, kromě jiného opakovaně prokázal svoji odbornou erudici jako přísný, avšak objektivní recenzent odborných článků.

Redakce

vzpomínáme

● **MUDr. Marie Němečková**
zemřela dne 25. 11. 2016 ve věku 65 let.
Působila jako zubní lékařka v Protivíně.
S úctou vzpomíná OSK Písek.

● **MUDr. Eva Justová, CSc.,**
zemřela dne 1. 12. 2016.
Byla dlouholetou odbornou asistentkou Kliniky ústní, čelistní a obličejové chirurgie LF UP a FN v Olomouci.
S úctou vzpomínají lékaři a sestry Kliniky ÚČOCH LF UP a FN v Olomouci.

CENÍK INZERCE V LKS NA ROK 2017

je zveřejněn na **www.dent.cz** (Časopis LKS/Inzerce pro firmy *NEBO* O nás/Komerční partnerství)

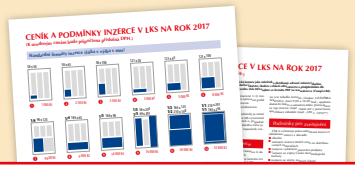

NOVÝ ATOMOVÝ ZÁKON

Používání zubních rentgenových zařízení po 1. 1. 2017, podle zákona č. 263/2016 Sb.

Dnem 1. 1. 2017 vstupuje v platnost zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, který nahrazuje dosavadní zákon č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tato skutečnost s sebou přináší poměrně významné změny, které souvisí s používáním zubních rentgenových zařízení. Prováděcími právními předpisy k novému zákonu č. 263/2016 Sb., atomový zákon (dále NAZ), budou, kromě jiných, vyhláška „o radiační ochraně a zabezpečení radionuklidového zdroje“ (dále NOVRO) a vyhláška „o činnostech zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, zvláštní odborné způsobilosti a přípravě osoby zajišťující radiační ochranu registranta“ (dále VZOZ).
NAZ zavádí nový pojem „registrace“. Používat zubní rentgenové zařízení po 1. 1. 2017 lze pouze po provedení registrace této činnosti (§ 10 NAZ).

OD 1. 1. 2017 TEDY MOHOU NASTAT NÁSLEDUJÍCÍ SITUACE:

● Mám platné povolení dle stávajícího zák. č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Osoby, které získaly povolení k používání zubních RTG přístrojů před 31. 12. 2016, se od 1. 1. 2017 považují za registranty dle NAZ (dle § 229 odst. 5 NAZ). Tato registrace je platná do doby platnosti uvedené v rozhodnutí o povolení, **nejdéle ale 5 let**, a to i v případě, pokud bylo povolení vydáno na dobu neurčitou. Pak je nutné požádat o novou registraci.

Platnost stávajících oprávnění k vykonávání soustavného dohledu nad dodržováním požadavků radiační ochrany (dohlížející osoby) skončí uplynutím původní doby platnosti (§ 231 NAZ). Držitel oprávnění k vykonávání soustavného dohledu nad dodržováním požadavků radiační ochrany podle stávajícího zák. č. 18/1997 Sb., je povinen se účastnit odborné přípravy podle tohoto zákona do 5 let (§ 231 NAZ).

● Nemám platné povolení dle stávajícího zák. č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a chci používat zubní RTG

Ti, kteří budou chtít používat zubní RTG zařízení a do 31. 12. 2016 nejsou držiteli platného povolení, **musí po 1. 1. 2017 požádat SÚJB o registraci**.

● Postup a podmínky registrace

1) Registrant ustanoví osobu zajišťující radiační ochranu registranta.

Registrant ustanoví osobu zajišťující radiační ochranu registranta. Tato osoba zajišťující radiační ochranu registranta je povinna splnit požadavky na odbornou přípravu **do 31. 12. 2017 (absolvování vzdělávacího kurzu)**, pokud není držitelem oprávnění k vykonávání soustavného dohledu nad dodržováním požadavků radiační ochrany podle stávajícího zák. č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů (§ 230 odst. 1 NOVRO). Potvrzení o absolvování kurzu následně doloží SÚJB. Odborná příprava osoby zajišťující radiační ochranu registranta spočívá v absolvování vzdělávacího kurzu v délce 6 hodin vyučovacího času u osoby/právnické osoby, která má k této činnosti povolení SÚJB. Seznam těchto osob/právnických osob bude aktuálně k nalezení na stránkách SÚJB **www.sujb.cz**. Vzdělávací kurz musí být opakován každých 5 let (§ 20 VZOZ), **není ukončen zkouškou na SÚJB.** Proto je nejvhodnější a nejjednodušší, aby vzdělávací kurz absolvoval každý radiační pracovník, který bude obsluhovat zubní rentgenové zařízení. Registrant následně doloží SÚJB kopii potvrzení o absolvování vzdělávacího kurzu.

Opět platí, že platnost stávajících oprávnění k vykonávání soustavného dohledu nad dodržováním požadavků radiační ochrany (dohlížející osoby) skončí uplynutím původní doby platnosti (§ 231 NAZ). Držitel oprávnění k vykonávání soustavného dohledu nad dodržováním požadavků radiační ochrany podle stávajícího zák. č. 18/1997 Sb., je povinen se účastnit odborné přípravy podle tohoto zákona do 5 let (§ 231 NAZ).

2) Podmínky registrace – svéprávnost, bezúhonnost, odborná způsobilost

Registrace bude vydána za splnění předpokladu, že:

a) fyzická osoba,
b) fyzické osoby, které jsou členy statutárního orgánu právnické osoby statutárního orgánu nebo
c) fyzická osoba, která je zástupcem právnické osoby, která je členem statutárního orgánu, jsou **plně svéprávné** (§ 13 NAZ).

Registrace bude vydána za splnění předpokladu, že:

a) fyzická osoba,
b) fyzické osoby, které jsou členy statutárního orgánu právnické osoby statutárního orgánu,
c) právnická osoba a právnická osoba, která je členem statutárního orgánu právnické osoby nebo
d) fyzická osoba, která je zástupcem právnické osoby, která je členem statutárního orgánu, jsou **bezúhonné** (§ 13 NAZ).

Za bezúhonnou osobu se podle § 14 NAZ považuje osoba, která nebyla pravomocně odsouzena pro trestný čin, pokud souvisí s povolovanou anebo registrovanou činností, nebo k trestu odnětí svobody v délce trvání delší 3 let, žádá-li o povolení.

Bezúhonnost fyzických osob se prokazuje:

a) výpisem z evidence Rejstříku trestů,
b) výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem vydaným státem, jehož je osoba státním příslušníkem, nebo čestným prohlášením o bezúhonnosti, nebo
c) výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem vydaným státem posledního pobytu, trvajícího déle než 3 měsíce ve 2 po sobě následujících letech, nebo čestným prohlášením o bezúhonnosti.

Bezúhonnost právnických osob se prokazuje:

a) výpisem z evidence Rejstříku trestů,
b) výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem vydaným státem, na jehož území má právnická osoba sídlo, nebo čestným prohlášením o bezúhonnosti, nebo
c) výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem vydaným státem, na jehož území právnická osoba v posledních 2 po sobě následujících letech podnikala, nebo čestným prohlášením o bezúhonnosti.

Doklad o bezúhonnosti nesmí být starší 3 měsíců.

Úřad si může vyžádat výpis z evidence Rejstříku trestů za účelem zjištění bezúhonnosti podle jiného právního předpisu. K žádosti o registraci je nutné uvést informace nutné k získání výpisu z rejstříku trestů.

Registrace bude vydána za splnění předpokladu, že:

a) fyzická osoba nebo

b) alespoň jedna fyzická osoba, která je členem statutárního orgánu právnické osoby, je **odborně způsobilá.**

Dokladem prokazujícím odbornou způsobilost fyzické osoby nebo odbornou způsobilost alespoň jednoho ze členů statutárního orgánu, je doklad o ukončeném středním vzdělání s maturitní zkouškou či ukončeném středním vzdělání s výučním listem a praxí v délce nejméně 3 roky *(pozn. význam – minimálně ukončené střední vzdělání),* **splnění podmínky 3 let praxe v oboru se nevyžaduje pro radiační činnosti související při poskytování zdravotní péče zubními lékaři.**

3) Registrační formulář a dokumentace pro registrovanou činnost (§ 68 NOVRO)

Žádost o registraci musí být podána na registračním formuláři (§ 17 odst. 1 NAZ). Vzor registračního formuláře je uveden v příloze č. 21 NOVRO.

Žádost o registraci musí být doložena (§ 17 odst. 2 NAZ):

a) Dokladem prokazujícím odbornou způsobilost fyzické osoby nebo odbornou způsobilost alespoň jednoho ze členů statutárního orgánu.

b) Dokladem o ustanovení fyzické osoby zajišťující radiační ochranu registranta (dále osoba zajišťující RO registranta) a jejím písemným souhlasem s ustanovením.

c) Protokolem přejímací zkoušky nebo poslední zkoušky dlouhodobé stability zdroje ionizujícího záření.

d) Dokladem o absolvování odborné přípravy osoby zajišťující RO registranta.

e) Provedení registrace je podmíněno uhrazením správního poplatku 500 Kč. Platbu je možno uskutečnit formou kolku nebo bezhotovostní platbou. Údaje pro provedení bezhotovostní platby budou po 1. 1. 2017 uvedeny na registračním formuláři a na internetových stránkách **www.sujb.cz**.

4) Registrace na SÚJB

Pokud žádost o registraci obsahuje náležitosti požadované § 17 NAZ, SÚJB provede registraci do 30 pracovních dnů tím, že potvrdí provedení registrace na registračním formuláři (§ 20 odst. 1 NAZ) a zašle žadateli zpět. Pokud žádost o registraci neobsahuje náležitosti podle § 17 NAZ, SÚJB vyzve žadatele k odstranění nedostatků, pokud žadatel nedostatky neodstraní v požadované lhůtě, Úřad žádost o registraci zamítne (§ 20 odst. 2, 3, 4 NAZ).

5) Povinnosti registranta v oblasti radiační ochrany (§ 68 NAZ)

a) Zajistit provedení přejímací zkoušky zdroje ionizujícího záření před uvedením zdroje do provozu. Tyto zkoušky mohou provádět pouze osoby, které mají povolení k provádění této činnosti od SÚJB.

b) Zajistit provádění zkoušky dlouhodobé stability zdroje ionizujícího záření, a to s četností nejméně jednou za dobu 12 měsíců pro zubní výpočetní tomograf a nejméně jednou za 36 měsíců pro ostatní zubní rentgenová zařízení (§ 29 odst. 1 písm. a) NOVRO). Zubní rentgenová zařízení panoramatická a intraorální jsou kategorizována jako jednoduché zdroje ionizujícího záření (§ 14 NOVRO). Zubní výpočetní tomograf je významným zdrojem ionizujícího záření (§ 15 NOVRO).

c) Zajistit provedení zkoušky dlouhodobé stability nejpozději v kalendářním měsíci, v jehož průběhu uplyne lhůta pro její provedení (§ 29 odst. 2 NOVRO).

d) Zajistit provádění zkoušek provozní stálosti zdravotnickým pracovníkem, který v klinické praxi zdroj ionizujícího záření používá (§ 32 odst. 1 písm. b) NOVRO). Provádět je může radiační pracovník (například lékař, radiologický asistent). Provádět je nemohou externí osoby, které na pracovišti běžně nepracují. Zkoušky provozní stálosti se provádí (§ 31 odst. 1 NOVRO) v rozsahu a četnosti stanovené přílohou č. 13 NOVRO.

e) Vést evidenci zdrojů (§ 40 NOVRO) a následně zasílat SÚJB údaje o zdrojích ionizujícího záření (§ 41 NOVRO).

f) Řídit se přílohou č. 20 NOVRO – Postupy pro zajištění radiační ochrany registrantem při používání zdroje ionizujícího záření.

Další informace o REGISTRACI po 1. 1. 2017 na www.sujb.cz (radiační ochrana/registrace)

Za Státní úřad pro jadernou bezpečnost
Ing. Karla Petrová
ředitelka Sekce radiační ochrany
Ing. Eva Jursíková
vedoucí Regionálního centra Praha

SHRNUTÍ

● **POUŽÍVÁM ZUBNÍ RTG a mám povolení SÚJB k používání s platností na dobu neurčitou – vydané před 31. 12. 2016:** Od 1. 1. 2017 se mé povolení automaticky stává registrací, která zaniká za 5 let. Do této doby se musím nově registrovat.

● **POUŽÍVÁM ZUBNÍ RTG a mám povolení SÚJB k používání s platností na dobu určitou – vydané před 31. 12. 2016:** Od 1. 1. 2017 se mé povolení automaticky stává registrací s platností do doby uvedené v rozhodnutí, max. však na 5 let. Do této doby se musím nově registrovat

● **CHCI POUŽÍVAT ZUBNÍ RTG a k 31. 12. 2016 nemám povolení k používání:** Musím podat žádost SÚJB o registraci na registračním formuláři (info na **www.sujb.cz,** registrační formulář).

● **OD 1. 1. 2017 MUSÍM USTANOVIT OSOBU ZAJIŠŤUJÍCÍ RADIAČNÍ OCHRANU REGISTRANTA a zajistit její přípravu a přítomnost na pracovišti (Upozornění: nelze zajistit externě**):

A. Ustanovím osobu zajišťující radiační ochranu registranta a do 31. 12. 2017 zajistím její odbornou přípravu (absolvováním vzdělávacího kurzu) a přítomnost této osoby na pracovišti. Po tomto kurzu osoba již neskládá zkoušku na SÚJB.

B. Na pracovišti se zubním RTG zařízením je přítomna dohlížející osoba s oprávněním SÚJB – oprávnění je platné do doby v něm uvedené, nejdéle však 5 let, do té doby se tato osoba musí zúčastnit další odborné přípravy (absolvováním vzdělávacího kurzu). Po tomto kurzu osoba již neskládá zkoušku na SÚJB.

reklamní prezentace

POTKÁ EET STOMATOLOGY JIŽ OD BŘEZNA?

Dne 1. prosince 2016 odstartovala elektronická evidence tržeb (EET) v oblasti restaurací a hotelů a od března 2017 budou muset zavést EET maloobchody a velkoobchody. Kdy mají EET zavést lékaři a čeho se vlastně EET týká, shrnul Ing. Tomáš Hajdušek, daňový poradce.

V průběhu druhé poloviny roku 2016 jste se věnoval mj. poradenství pro podnikatele při zavádění EET, v prosinci pak někteří podnikatelé EET reálně zavedli. Jaké jsou první zkušenosti?

Je nesporné, že zavedení elektronické evidence tržeb s sebou přináší novou agendu, která podnikatele za prvé stojí peníze a za druhé na ně nebo na jejich zaměstnance klade nové nároky. Jde o novou povinnost, uloženou státem, jejíž plnění ale musí zajistit a zaplatit samotný podnikatel.

Zavedení EET znamená úvodní investici do funkčního zařízení minimálně ve výši 10 000 Kč. Zdůrazňuji slovo „funkční“. Internet je totiž plný nabídek různých levných řešení, ale ta jsou do reálného provozu obvykle naprosto nevhodná. Zadarmo není ani provoz EET, neboť je třeba zajistit kvalitní internetové připojení a někteří dodavatelé pokladních zařízení vyžadují měsíční platby za jejich provoz. Zanedbatelnou částkou nejsou ani náklady na spotřební materiál (kotoučky do tiskáren). Měsíční náklady na zajištění provozu EET se tak pohybují od 500 Kč do 1500 Kč.

Ze zákona plyne, že lékaři by měli zavést EET od 1. března 2018. Je to skutečně tak?

Ano, je to tak, v oboru poskytování zdravotní péče dochází ke startu EET od 1. března 2018.

Stomatologové ve svých ordinacích často realizují drobný doplňkový prodej zboží, jako jsou zubní kartáčky, ústní vody atp. I v tomto případě platí zavedení EET až v roce 2018?

To je velmi správná otázka. Pokud lékaři realizují prodej různých zdravotních pomůcek či zdravotnického zboží a dodání tohoto zboží není součástí poskytovaných zdravotních služeb, může jim vzniknout povinnost evidovat tržby z tohoto prodeje již od 1. března 2017.

Ing. Tomáš Hajdušek,
daňový poradce.

A to v případě, kdy tuto činnost nebude možno považovat podle metodiky Finanční správy za tzv. doplňkovou činnost.

Co lze tedy považovat za doplňkovou činnost?

Doplňkovou činností je činnost, která současně splňuje tyto tři podmínky:

- je provozována ve stejné provozovně jako činnost hlavní,
- roční tržby z této činnosti nejsou vyšší než 175 000 Kč,
- roční tržby z této činnosti nejsou vyšší než 49 % celkových ročních tržeb dané provozovny.

Pokud jsou tyto podmínky splněny, podléhají tržby z doplňkové činnosti evidenci tržeb rovněž až od 1. března 2018 spolu s tržbami za lékařské výkony.

V říjnu jsme registrovali snahu lékařů o výjimku z EET. Máte informace, zda je či bude výjimka udělena?

Zákon o evidenci tržeb umožňuje vládě vydat nařízení, které by určitou skupinu podnikatelů od evidence tržeb osvobodilo. Takže je to na lékařích, resp. na jejich profesních uskupeních, zda si takovou výjimku dokážou u vlády vylobbovat. Návrh nařízení vlády by měl předložit ministr financí, takže je třeba asi začít u něj.

Druhou možností je změna zákona, která by lékaře trvale začlenila mezi subjekty, které evidenci tržeb nepodléhají.

Jaký postup byste doporučil lékařům před zavedením EET?

V první řadě by si měl lékař zjistit, od jakého okamžiku bude povinen EET vést. Následně bych doporučil zeptat se svého dodavatele informačního systému, zda připravuje rozšíření, které umožní EET vést. Pokud ne nebo pokud lékař žádný takový systém neprovozuje, doporučuji obrátit se na specializovanou firmu, jež mu nabídne řešení vyhovující jeho požadavkům.

Před vlastním zahájením evidence tržeb je nutno vyzvednout si na Finančním úřadě autentizační údaje k přístupu na server Finanční správy. Poté je třeba nastavit na tomto serveru údaje o všech provozovnách a vygenerovat si certifikát. Ten se pak musí nahrát do stávajícího systému nebo do nového pokladního zařízení. Bez certifikátu vůbec není možné EET provozovat.

CompuGroup Medical
Česká republika, s. r. o.

odborné akce

POZVÁNKA NA JARNÍ STOMATOLOGICKÉ FÓRUM

24. března 2017, Kongresové centrum Praha

Vzdělávací středisko ČSK zve na v pořadí devatenácté Jarní stomatologické fórum (JSF), a to v pátek 24. 3. 2017 (9.00–15.30 hod.) do Kongresového centra Praha. Celodenní vzdělávací akce má letos společný program pro všechny členy stomatologických týmů – zubní lékaře, sestry a dentální hygienistky. Součástí bude výstava dentálních firem.

PŘEDNÁŠEJÍCÍ

MUDr. Ladislav Korábek, CSc., MBA

TÉMATA

● **Praktické zubní lékařství – některé poznámky k jeho provozování**

Na co vše dát v současné době pozor, čeho by si měl dnes v zubní ordinaci všímat lékař a dentální hygienistka. Mohou některé dokumenty (anamnestický dotazník, informovaný souhlas, smlouva o poskytování zdravotní péče…) v současné době stomatologickému týmu v práci pomáhat, nebo mu ji komplikovat?

Autor ve své přednášce v souvislosti s výše uvedenými okruhy zhodnotí různé rizikové skupiny pacientů a zvyšující se význam některých jednání, chování a postojů pacientů, jakými jsou například špatná informovanost, artikulační traumatismus a trávení volného času, přístup ke slevám, k různým dietám a další.

● **Je „zdravá výživa“ skutečně jen prospěšná a „nezdravá výživa“ skutečně škodlivá?**

Výživa jako stále důležitý problém – aneb co by o problémech výživy měli vědět zubní lékaři, zdravotní sestry a dentální hygienistky. Od minulých časů se stále používá a vyvíjí dělení potravin na „zdravé, prospěšné...“ a na ty „nezdravé, škodlivé a nebezpečné“. Současná doba přináší různé možnosti zásahů nejenom při růstu, vzniku, sklizni, uchovávání a dalším zpracování surovin a potravin. Tyto úpravy ale také mohou další „přirozené“ procesy na cestě od vzniku potraviny k jejímu využití významně měnit a změnit její kvalitu. Přednáška přináší relativizující pohled na klasické dělení potravin a informaci o nebezpečí spojeném nejen s „nezdravými“, ale i se „zdravými“ potravinami.

Informační leták s přihláškou je rozesílán s tímto LKS č. 1/2017.
On-line registrace na www.dent.cz
(Vzdělávání/Kalendář akcí).

Vzdělávací středisko ČSK

20. BŘEZNA 2017: SVĚTOVÝ DEN ÚSTNÍHO ZDRAVÍ

*Loňské akce odstartovala Komora tiskovou konferencí, na snímku jsou členové Odborné skupiny pro dentální zdraví a prevenci při ČSK **MUDr. Jan Černý** (vlevo) a **MUDr. Taťana Vrbková** (vpravo) spolu s prezidentem ČSK **MUDr. Pavlem Chrzem** (uprostřed).*

V březnu 2017 slaví FDI (Světová federace zubních lékařů) jubilejní 10. ročník Světového dne ústního zdraví (World Oral Health Day – WOHD) a Česká stomatologická komora se k oslavám připojuje již počtvrté.

V roce 2017 si organizátoři kladou za cíl poučit pacienty o vlivu ústního zdraví na celkový zdravotní stav organismu. ***„Buďte chytří a zachovejte si ústa po celý život zdravá“*** je českou verzí ústředního hesla připravovaných oslav.

ČSK zahájila jednání s osvědčenými partnery k přípravě vizuálních materiálů a fyzických aktivit zaměřených na oslovení co nejširší veřejnosti. Plánujeme opět spolupráci s Českým rozhlasem a využití webových stránek Světového dne ústního zdraví pro šíření informací mezi příznivci virtuálního prostoru.

Předpokládáme, že podobně jako v předcházejících letech se naše aktivity neomezí pouze na oficiální den oslav 20. března, ale již nyní uvažujeme minimálně o týdnu – a pokud budou naše jednání s partnery úspěšná, i déle.

Mgr. Zina Sladkovská
tisková tajemnice ČSK

SEMINÁŘ ČSCHS • 20. ÚNORA 2017 OD 16.30 HOD.

Vzdělávací centrum (1. patro) Národní technická knihovna, Technická 6/2710, 160 80 Praha 6-Dejvice

AGENEZE
horní 2 & dolní 5
orto-impla-autoTx

Jiří Baumruk

Jiří Krug

ČSCHS

REGISTRACE: 16.00 hod. | **ČLENOVÉ ČSCHS:** zdarma | **NEČLENOVÉ:** 700 Kč
TEL.: +420 234 709 623 | **E-MAIL:** hromadkova@dent.cz | **PŘIHLÁŠKY:** on-line na www.cschs.cz

XX. SAZAMŮV DEN: ZUBNÍ DŘEŇ VE ZDRAVÍ A NEMOCI

Dne 11. 11. 2016 se uskutečnil ve Výukovém centru LF UK v Hradci Králové již 20. ročník Sazamova dne. Jeho stěžejním tématem se stala zubní dřeň, s níž se téměř všichni zubní lékaři při své každodenní práci nějakým způsobem setkávají. Přednášky proto byly koncipovány z různých úhlů pohledu na tuto specifickou problematiku.

Ze slavnostního úvodu XX. Sazamova dne.

Posluchači měli možnost vyslechnout současné poznatky o histologické skladbě zubní dřeně, jejích funkcích, reparačních a regeneračních schopnostech, jejím vztahům ke geneticky podmíněným zubním anomáliím, mezi nimiž dominuje taurodontismus **(Y. Mazurová, P. Krejčí)**. Velmi zajímavé a podnětné bylo sdělení o různých liniích tzv. kmenových buněk, jež se v zubní dřeni vyskytují (zubní dřeň je v současnosti jedním z nejvýznamnějších zdrojů těchto buněčných elementů, zatím však jen pro výzkumné účely) **(J. Suchánek)**.

Celá série sdělení byla zaměřena na možnosti odpovědi zubní dřeně na nejrůznější škodliviny ze zevního prostředí, na principy endodontického ošetření a na specifika této problematiky v dětském věku **(M. Kapitán, N. Pilbauerová, R. Koberová Ivančaková)**. Další přednášky poukázaly na osud zubní dřeně při úrazech zubů a závěsného zubního aparátu, při chorobách parodontu a při protetickém ošetření **(R. Mottl, V. Radochová, L. Vavřičková)**. Jasně bylo řečeno, že stavu zubní dřeně mnohdy není věnována v těchto situacích adekvátní pozornost.

Poslední část odborného programu naplnilo posluchačsky vděčné téma – kazuistická sdělení z klinické praxe, demonstrující méně časté a dosti často medicínsky nejednoznačné situace, jež se v našich ordinacích odehrávají **(E. Hašková, O. Heneberk, O. Sobol, M. Šembera, P. Krupka)**.

Podobně jako v předchozích letech tvořili značnou část posluchačů studenti lékařských fakult. Měli možnost vyslechnout – mimo jiné – řadu prakticky zaměřených a objektivně podaných, komerčně nepodbarvených přednášek, což není v současné době zcela obvyklé. Organizátoři konference, Lékařské fakulta UK v Hradci Králové a Česká stomatologická společnost ČLS JEP, doufají, že si účastníci sympozia odnesli dostatek postřehů a vědomostí využitelných jak v dalším studiu, tak v jejich práci. Je na účastnících XX. Sazamova dne, jak s poznatky z tohoto celodenního setkání naloží.

doc. MUDr. Radovan Slezák, CSc.
Stomatologická klinika LF UK
a FN v Hradci Králové

PARODONTOLOGICKÝ KONGRES V PRAZE

Dne 4. 11. 2016 se v hotelu Olympik-Tristar Praha uskutečnilo jednodenní odborné setkání zubních lékařů a parodontologů.

Jako první v dopolední části odborného programu vystoupil **dr. Alberto Fonzar** z Itálie. Jeho přednáška ***Dilema v léčebném plánu, udržení kompromisních zubů nebo použití implantátů u parodontologických pacientů*** nabídla přítomným posluchačům opravdu téměř vše, co lze v moderních parodontologických postupech vidět. Konzervativní versus chirurgická terapie parodontu, ošetření furkací, plastická chirurgie parodontu – a vše s podrobnou perfektní fotodokumentací z autorovy praxe. To jako celek jen podtrhlo skutečnost, že před účastníky vystoupil odborník představující skutečnou špičku v moderní parodontologii. Zaujaly autorovy netradiční názory na problematiku GTR versus konzervativní terapie parodontu, pozoruhodné kazuistiky ukazující, jaké i velmi kompromisní (hraniční) zuby lze zachránit s dlouhodobou prognózou a jak lze velmi elegantně s minimální invazivitou doplnit implantáty chybějící zuby u pacientů s parodontitidou. O aktuálnosti a velkém ohlasu svědčil i nebývale dlouhý a intenzivní potlesk zaplněného kongresového sálu.

V odpoledním programu pokračoval **doc. P. Poleník** (Plzeň) s tématem ***Současné pohledy na patologické mechanismy a jejich odraz v neinvazivní parodontologické léčbě***. Zaznělo zde několik netradičních informací, například kdy podávání antibiotik u novorozenců a kojenců vede k pozdějším onemocněním, jako jsou alergie, ekzémy, diabetes mellitus 1. i 2. typu, dále názory na škodlivost tzv. „fluoridové deratizace“ i na to, jak může již sedmidenní výplach chlorhexidinem ovlivňovat krevní tlak.

Doc. J. Ramba (Praha) v další přednášce ***Čelistní kloub člověka a jeho remodelace funkcí*** ukázal na jednotlivých, velmi zajímavých kazuistikách, jak složitá je problematika onemocnění čelistního kloubu a jak lze úspěšně tato onemocnění léčit, a zároveň upozornil na některé anomálie čelistního kloubu.

V poslední části se představil známý psychiatr **dr. R. Honzák** na téma ***Placebo***. Ve velmi vtipně pojaté přednášce definoval pojmy jako placebo, placebová reakce, nocebo. Uvedl humorně pojaté příklady z historie, např. že v době napoleonských válek se rány hojily daleko rychleji, když vojska úspěšně potupovala vpřed, než když vojska ustupovala. Zmínil také případy z klinických studií, v nichž při podání placeba poměrně velké procento pacientů pociťovalo i příznaky jako suchost v ústech, pocení, deprese atd.

V závěru velmi nabitého dne vystoupil předseda České parodontologické společnosti (ČPS) **MUDr. L. Korábek, CSc., MBA,** a seznámil posluchače s činností ČPS, s plánem na další období a hlavně s novými stanovami ČPS a jejich schválením.

Parodontologický kongres v Praze potvrdil nejenom vysokou odbornou a společenskou úroveň těchto již tradičních setkání, ale i vzrůstající zájem jak z řad parodontologů, tak i praktických zubních lékařů, o čemž svědčila velká pozornost více jak 100 účastníků až do pozdních odpoledních hodin.

Příští parodontologické dny, opět dvoudenní, se budou konat ve dnech 19.–20. 5. 2017 v Srní a hlavním přednášejícím bude známý prof. Mosche Goldstein z Izraele. Více na www.perio.cz.

Za výbor
České parodontologické společnosti
MUDr. Michal Kania

VÝJEZDNÍ ZASEDÁNÍ ČESKÉ ENDODONTICKÉ SPOLEČNOSTI SE KONALO NA SLOVENSKU

Česká Endodontická Společnost

Česká endodontická společnost (ČES) měla v tomto roce svůj poslední workshop dne 5. 11. 2016 v Patincích na Slovensku, poblíž hranic s Maďarskem. Na tomto místě jsme se setkali již potřetí a to v hojném počtu devětadvaceti členů.

Členové České endodontické společnosti se v listopadu sešli na svém dalším workshopu, tentokrát na Slovensku.

Odborným tématem tohoto workshopu bylo využití CBCT (3D diagnostiky) v endodoncii. Hlavní přednášku uvedl **MUDr. Jan Maštálka**. CBCT (cone-beam computed tomography) je zobrazovací zařízení, jehož hlavní funkcí je vytváření 3D projekcí určené oblasti v dutině ústní. Dozvěděli jsme se poznatky o možnostech využití v praxi, hlavně při verifikaci kořenového systému. Na konkrétních případech jsme si ukázali různé atypické varianty průběhu kanálku. 3D zobrazení nám může vysvětlit příčinu selhání u zdánlivě dobře zaplněných zubů a pomoci při následné reendodoncii. Každá zobrazovací metoda má i své úskalí a během přednášek jsme se mohli seznámit také s možnými artefakty. Dalšími kazuistikami přispěli **MUDr. Martin Pšeničný, MUDr. Filip Světlík, MUDr. Jan Baštecký, MUDr. Tomáš Horák, MUDr. Jiří Marx**.

V příštím roce se mohou členové těšit na bohatý program. První setkání v novém roce je plánováno na 18. 2. 2017 v Říčanech a v březnu se již počtvrté uskuteční výjezdní workshop v Itálii. ČES oslaví 10. let od svého vzniku a čeká nás 9. výroční kongres.

Za Českou endodontickou společnost
MUDr. Soňa Hüttnerová

GUIDE WHEEL
Surgical Guide Tool

- jednoduché a ekonomické řešení
- udržuje přesné umístění vrtáku
- viditelná baze budoucí korunky
- při větším počtu implantátů vedle sebe k dispozici kovové distanční piny
- rychlé, jednodušší a levnější než u laboratorně vyráběných "guidů"

322 Kč/ks

Asklepion – Trade s.r.o., Londýnská 39, 120 00 Praha 2
+420 724 873 750, info@dentis-implant.com
www.facebook.com/dentis.implantaty
www.dentis-implant.com

ÚČET KLINIK ČSK – ZPRÁVY Z CEST

V časopisu LKS publikujeme zkušenosti z účasti na odborných studijních pobytech či dlouhodobých kurzech s finančním příspěvkem z Účtu klinik ČSK. Ostatní informační články z účasti na zahraničních kongresech a sympoziích jsou zveřejňovány na webové stránce ČSK (Vzdělávání/Informace).

Nově jsou na www.dent.cz zveřejněny zprávy:

- **13. kongres Evropské asociace orální medicíny (EAOM)**
  (Turín, Itálie, 15.–17. 9. 2016)
  Autorka: ***MUDr. Tereza Uhříková***,
  Klinika ÚČOCH, FN Ostrava
- **Mezinárodní kurz TMK: Arthroscopic and Open Temporomandibular Joint Surgery – Basics and New Horizons**
  (Vídeň, Rakousko, 6.–8. 11. 2016)
  autorka: ***MDDr. Veronika Kozakovičová, Dis. Art.***,
  Klinika ÚČOCH, FN Ostrava

Připomínáme, že jedním ze závazků při čerpání finančních prostředků z Účtu klinik je publikace odborného sdělení v LKS (požadavky na zpracování jsou uvedeny v materiálu ***Podmínky pro publikaci v časopisu LKS***, který je zveřejněn na **www.dent.cz** (Časopis LKS/Pro autory). ***Pravidla pro čerpání z Účtu klinik*** rovněž najdete na **www.dent.cz** (Vzdělávání/Informace *nebo* Kontakty/Kliniky).

Redakce

Okluze podle Dawsona

téma, které spojuje všechny obory...

- 18. února 2017
- zubní ordinace Neodent
- Haštalská 27, Praha 1
- přednášející – MUDr. Milan Mach
- www.neodentstudyclub.com
- přednáška na aktuální téma

Zlomený skelet a můstek opravíme technickým laserem v rámci kódů VZP

I v blízkosti pryskyřice a keramiky. Opravíme také defekty korunek a skeletů, krátké a rozříznuté korunky.
Opravy skeletů **82341 – 980 Kč**,
opravy korunek **81631 – 450 Kč** + poštovné,
82341 + **82331** přidání zubu do skeletu **1300 Kč**.

ZNZ DENT, s. r. o., Zdibská 35, 182 00 Praha 8
tel.: 603 491 090, znzdent@seznam.cz, znzdent@post.cz
ukázky na www.znzdent.cz

DIO IMPLANT

zastoupení pro ČR a SR

k trend s.r.o.
www.ktrend.cz, info@ktrend.cz
mobil: +420 773 678 878

Zubní laboratoř DENTIKA

Zirkonová korunka (mezičlen) metodou CAD/CAM
za 2.300 Kč (1.950 Kč)

Celokeramická korunka
za 2.200 Kč

Dentika, s. r. o.
zubní laboratoř zaměřená na keramiku

Žitomírská 26, Praha
tel.: 777 84 85 84
dentika@dentika.cz
www.dentika.cz

Doprava po celé České republice

3shape

InDent

Mezinárodní dentální konference s výstavou

25.-27.5. 2017
Brno - Výstaviště

- Konference dentálních odborníků - zubní lékaři, zubní technici, dentální hygienistky
- Výstava dentálních materiálů, přístrojů, služeb a technologií
- Přednáška DANIELE RONDONI
- Praktické ukázky a workshopy
- InDent párty

www.indent.cz

Central European Exhibition Centre

BVV Veletrhy Brno

IMPLANTOLOGICKÝ KLUB ČR PO SEDMDESÁTÉ OSMÉ

Dne 3. 12. 2016 se ve Velkých Bílovicích nedaleko Břeclavi konalo setkání implantologů sdružených v Implantologickém klubu ČR (IK ČR). Tradiční „mikulášské“ sympozium je pro IK ČR každoročně vyvrcholením sezony. Užije se i nějaká zábava a – možná díky tomu – bývá účast implantologů nejbohatší. Stejně tomu bylo i tentokrát, o čemž svědčil zaplněný kongresový sál hotelu Akademie.

Program zahájili **dr. P. Klimeš** (Hradec Králové) s **dr. J. Špillerem** (Praha) zajímavou přednáškou na téma cementování nebo šroubování suprakonstrukcí. Dr. J. Špiller se ve shodě s oficiální implantologickou teorií přiklání k šroubovaným, tedy podmíněně snímatelným korunkám či můstkům. Nejsilnějším argumentem je vyloučení rizika přetlačení fixačního cementu do periimplantátového sulku. Naopak dr. P. Klimeš ve shodě s nezanedbatelnou částí „terénních“ implantologů dává přednost cementování jako metodě spolehlivější, vedoucí k dokonalejší estetice, technologicky méně náročné, a tedy i levnější. Ukázal, jak přetlačený fixační materiál ze sulku nejlépe vyjmout a vyhnout se tak periimplantitidě. Nejlepší zkušenosti má s polykarboxylátovými a zinkoxidfosfátovými cementy.

Následující sdělení věnoval **dr. I. Nekvinda** (Pardubice) plastické mukogingivální chirurgii, zejména ve spojení s krytím gingiválních recesů. Využívá koronálně posunutého laloku podloženého patrovým pojivovým štěpem. Takto v případě potřeby operuje v jedné době i celý zubní oblouk. Korigovat gingivální recesy v horní čelisti je snazší než v čelisti dolní.

Následoval **dr. J. Gazdačko** (Martin, Slovensko). Demonstroval vynikající výsledky endodontické terapie, která významně oddálila extrakci zubu, a tím nutnost dentální implantace se všemi jejími riziky. Indikace amputace kořenového hrotu redukuje na zanedbatelné minimum.

Dr. J. A. Levandovskyi (Kolomya, Ukrajina) vystoupil s kazuistickým sdělením – bisfosfonátovou nekrózou čelisti u narkomana. Z drogy se do organizmu uvolňuje sloučenina fosforu, která poškozuje kost podobně jako bisfosfonáty používané k léčbě osteoporózy a maligních nádorů. Po chirurgické léčbě kostní nekrózy autor úspěšně použil dentální implantáty.

Program zakončil **dr. I. Čech** (Piešťany, Slovensko) druhou částí přednášky zabývající se komplikacemi v implantologii. Zvláštní pozornost věnoval primárnímu a sekundárnímu selhání implantátů, augmentačním postupům používaným v této souvislosti a indikaci explantační léčby.

Implantologové se s rokem 2016 rozloučili „jak se patří“. Nezbývá než jim popřát úspěšný rok 2017, pevnou oseointegraci a co nejméně periimplantitid. Na stránkách **www.ikcr.cz** naleznete informaci o příštím setkání, které bude na jaře 2017.

prof. MUDr. Antonín Šimůnek, CSc.
Hradec Králové

8. ŠKACHŮV DEN PROBĚHNE V ÚNORU 2017

*Na organizaci Škachova dne se každoročně podílí **MUDr. Ladislav Kindl**, zakladatel Soukromé vyšší odborné školy zdravotnické pro dentální hygienistky v Praze.*

Již osmý Škachův den se jako akreditovaná školicí akce pro dentální hygienistky bude konat v pondělí 27. 2. 2017 od 9.00 hodin tradičně v komorním prostředí Divadla U Hasičů, Římská 45, Praha 2. Odborný program je však koncipován tak, aby zaujal nejen dentální hygienistky, ale zároveň i zubní lékaře.

Garantem akce je Soukromá vyšší odborná škola zdravotnická pro dentální hygienistky v Praze.

Organizační tým v čele s **MUDr. Ladislavem Kindlem** a **MUDr. Ladislavem Korábkem, CSc., MBA,** navázal volbou obsahové náplně na loňský ročník. Nosné téma **Iniciální fáze plánu léčení v parodontologii II. – speciální situace** tak rozšíří předchozí sdělení o další konkrétní poznatky. Přednášející se zaměří na problematiku agresivních forem parodontopatií a na rizikové faktory v parodontologii včetně jejich vlivu na komunikaci a motivaci a stanovení léčebného plánu.

Akce s názvem Škachův den v průběhu uplynulých ročníků přesáhla rámec čistě parodontologického pohledu, a to je na ní sympatické. V duchu odkazu prof. MUDr. Miroslava Škacha, DrSc. (1916–2001), zdůrazňuje nezbytnost mezioborové spolupráce a komplexního pohledu na pacienta, často i z úhlu dalších souvisejících medicínských oborů.

Pořadatelé 8. Škachova dne srdečně zvou absolventky a studentky dentální hygieny a samozřejmě zubní lékaře k účasti na této akci v únoru 2017. Organizační informace a kompletní program budou aktuálně zveřejněny na **www.dhskola.cz**.

Redakce

právní poradna

Odpovídá Mgr. Jiří Slavík

Pacient se objednal na konkrétní termín ošetření a pak se bez omluvy nedostavil. Stalo se to jen jednou, ale já už pacientovi nevěřím. Podle mého názoru porušil stanovený léčebný režim. Chci proto zrušit jeho registraci a vyřadit jej ze své evidence. Jak mám postupovat?

Pokud se pacient objedná na konkrétní termín a pak se bez omluvy nedostaví, nejde o porušení stanoveného léčebného režimu, nýbrž o to, že pacient poskytovateli neposkytl nezbytnou součinnost. Zákon umožňuje poskytovateli, aby ukončil poskytování péče (tedy tzv. zrušil registraci pacienta) tehdy, jestliže pacient **přestal poskytovat součinnost** nezbytnou pro další poskytování zdravotních služeb. V praxi se zatím neustálil obecně uznávaný názor na to, kdy pacient ve vztahu k ambulantnímu registrujícímu poskytovateli „přestal poskytovat součinnost". Jisté je, že nestačí, pokud pacient objednaný termín zmeškal jen jednou. Revizní komise jedné Oblastní stomatologické komory v loňském roce dovodila, že pokud se pacient opakovaně (zpravidla více než dvakrát za sebou) bez objektivně závažného důvodu nedostaví na věcně i časově související ošetření, lze mít za to, že přestal poskytovat minimální součinnost nezbytnou pro poskytování zdravotních služeb, a tzv. jej vyřadit z evidence. Důležitý je zde nejen počet zmeškaných ošetření (více než dvě), ale i věcná a časová souvislost těchto ošetření. Není tak možné vyřadit pacienta, který zmešká tři objednané termíny, jestliže šlo o ošetření různých onemocnění během např. pěti let. V případě, který posuzovala revizní komise, pacient zmeškal tři objednané termíny ošetření stejného onemocnění v průběhu dvou měsíců. V této situaci revizní komise uzavřela, že pacient přestal poskytovat nezbytnou součinnost a že poskytovatel měl právo jej tzv. vyřadit z evidence.

Uvedený výklad revizní komise považuji za rozumný, vyvážený a v praxi dobře aplikovatelný. Je však nutno upozornit, že tento výklad zatím nebyl podroben soudnímu přezkumu, a proto jej nelze považovat za všeobecně akceptovaný.

Pro úplnost lze doplnit, že pokud poskytovatel ukončí poskytování péče o pacienta, je vždy povinen mu o tom vydat písemnou zprávu, která obsahuje důvody ukončení poskytování zdravotní péče.

PRÁVNÍ PORADNA PRO ČLENY ČSK

Dotazy označené heslem
Právní poradna pro členy ČSK
zasílejte poštou na adresu
Mgr. Jiří Slavík, advokát
Zborovská 49, 150 00 Praha 5
nebo na e-mail:
pravni.poradna@advokatvpraze.cz

Rozsah dotazu:
max. 50 řádek strojopisu.
Finanční spoluúčast tazatele: 400 Kč/1 dotaz.

Spoluúčast se hradí na účet ČSK:
č. ú. 3655120277/0100
Podmínky pro poskytování
Právní poradny pro členy ČSK jsou
k dispozici na **www.dent.cz**

ekonomická poradna

Odpovídá Ing. Alena Řeháková

Zaměstnanci jsem v roce 2016 přispíval na životní pojištění. Od roku 2017 se má výše příspěvku změnit. Jakou částkou mohu v roce 2017 přispívat?

Od 1. ledna 2017 budou od daně z příjmů na straně zaměstnance osvobozeny příspěvky zaměstnavatele v celkovém úhrnu nejvýše 50 000 Kč ročně (dosud 30 000 Kč) na penzijní připojištění i doplňkové penzijní spoření a také na soukromé životní pojištění. U zaměstnavatele je tato částka daňově uznatelným výdajem. Ke změně také dochází u odpočtu od základu daně u fyzické osoby. Bude možné nově odečíst příspěvek v celkovém úhrnu až 24 000 Kč (dosud 12 000 Kč) zaplacený poplatníkem na jeho penzijní produkty a dále od základu daně bude možné po novu odečíst také poplatníkem zaplacené pojistné na jeho soukromé životní pojištění v úhrnu až 24 000 Kč (dosud 12 000 Kč).

EKONOMICKÁ PORADNA PRO ČLENY ČSK

Dotazy v rámci bezplatné poradny (ekonomika a účetnictví)
přijímá každé pondělí
v době 16.00–18.00 hod.
Ing. Alena Řeháková
na tel.: 222 592 419 nebo osobně
na adrese Jeseniova 81, Praha 3

fotoúsměv

Nový, již 27. ročník časopisu LKS zahajujeme veselou fotografií, kterou redakci zaslal pravidelný přispěvatel do této rubriky **MUDr. Dalibor Badal z Brna**:

„Tentokrát mě pobavila dřevěná vyřezávaná vařečka, která je dnes běžně k dostání na různých jarmarcích a řemeslných trzích. Takto nečekaně se na mě usmála a zazubila po míchání rýže. Všem přeji hodně úsměvných zážitků po celý rok 2017!“

Fotografie s výstižným textem zasílejte na e-mail: zakova@dent.cz nebo poštou na adresu redakce časopisu LKS.

připravujeme

DVA ČLÁNKY NA TÉMA KCOT

Keratocystický odontogenní tumor (KCOT) je poměrně vzácné, avšak závažné onemocnění postihující čelistní kosti, v největší míře mandibulu. V LKS vám k tomuto tématu nabídneme přehledové sdělení autorského kolektivu **Jitka Levorová, Vladimír Machoň, Gabriela Pavlíková, Jaroslava Dušková, René Foltán** z LF UK Praha a zároveň kazuistiku autorského kolektivu **Jiří Zelinka, Jiří Blahák, Tomáš Křiva, Oliver Bulik** z LF MU Brno.

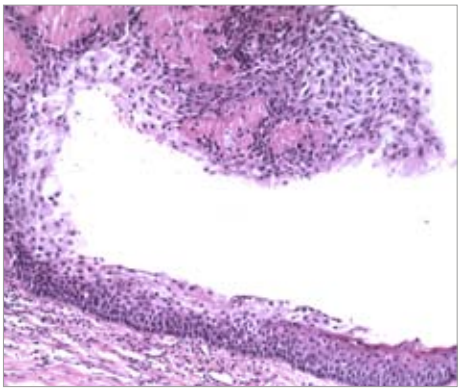

SKUPINOVÉ PROFESNÍ POJIŠTĚNÍ

Agendu profesního pojištění u Kooperativa pojišťovna, a. s., vedou:

- **Libuše Císařová**
út, st: 9.00–13.00 hod.
tel.: 234 709 629
- **Ing. Jolana Kunrtová**
po, čt: 13.00–16.00 hod.
tel.: 234 709 630

společný e-mail:
profesnipojisteni@dent.cz

www.dent.cz
(Pro členy/Životní situace/Kooperativa...).

Úhrada pojistného na r. 2017:
Máte-li datum vzniku pojištění v lednu, proveďte úhradu do 31. ledna.

PŘIJMU LÉKAŘE/KU
do zubní ordinace ve Vsetíně.

K dispozici RVG, Reciproc, laboratoř v budově.
Nástupní mzda 35 000 Kč, následně 40 000–70 000 Kč.

e-mail: marketa.chromcakova@seznam.cz
tel.: 603 909 411

TRH ORDINACÍ
Commercial Solutions s.r.o.

Výsledky výzkumu aplikujeme v praxi:

- jako **JEDINÍ V ČR OCEŇUJEME LÉKAŘSKÉ PRAXE** v souladu s Mezinárodními oceňovacími standardy a exkluzivně nabízíme převzetí / prodej praxe systémem **job-sharing**
- zajištění **FINANCOVÁNÍ** a daňové optimalizace na základě našeho ocenění
- **KOMPLETNÍ PRÁVNÍ SLUŽBY** zajištění kompletních právnách služeb při převzetí/prodeji praxe

SLEDUJTE **www.trhordinaci.cz**

KONTAKTUJTE Commercial Solutions s.r.o., Žitavského 496, Praha – Zbraslav, gsm: +420 724 586 766, e-mail: krabec@trhordinaci.cz

HLEDÁME ZUBNÍHO LÉKAŘE/LÉKAŘKU
PRO MODERNÍ PRACOVIŠTĚ PRAHA 2 – VYŠEHRAD.
NÁSTUP IHNED NEBO DOHODOU
STOMATOLOGICKÁ PÉČE

Požadujeme: Dlouhodobou spolupráci, pečlivost, spolehlivost, praxe není nutná.
Nabízíme: Výborné platové podmínky, profesní růst, stálé pacienty
E-mail: info@stomatologickapece.cz

VFH Vašíček a partneři s.r.o., advokátní kancelář
„Protože právo nás baví a zdravotnictví nás zajímá.“

V F H
VAŠÍČEK A PARTNEŘI

Advokátní kancelář Vašíček a partneři s.r.o. poskytuje komplexní právní služby zdravotnickým zařízením.

Nabízíme právní řešení vztahů s Vašimi klienty - pacienty, zdravotními pojišťovnami, správními orgány, ale i obchodními partnery, zaměstnanci nebo spolupracujícími osobami.
Řešíme rovinu civilní, správní či trestní, stejně jako umíme zohlednit také ekonomické aspekty Vaší práce.

Vaší důvěry si vážíme, proto pacienty, přestože chápeme jejich obtíže, právně nezastupujeme.

www.vfh.cz **zdravotnictvi@vfh.cz**

fotoalbum

PŘEDNÁŠEJÍCÍ NA PDD 2016 (I.)

Mezinárodní kongres PDD 2016, konaný v září v Obecním domě, byl účastníky velmi příznivě hodnocen jak po odborné, tak společenské stránce. V tomto prvním ohlédnutí představujeme některé z přednášejících z prvního kongresového dne ve čtvrtek 15. 9. 2016. Přijměte tuto fotoreportáž jako naladění na letošní jubilejní 20. ročník PDD, který se bude konat v září 2017 a jehož přípravy jsou již v plném proudu.

*Společnou přednášku věnovanou pacientům s rozštěpem připravili do ortodontické sekce (zleva) **MUDr. Martin Starý** (Klinika plastické chirurgie 3. LF UK a FNKV Praha), **MUDr. Jiří Borovec** (ÚČOCH Masarykova nemocnice Ústí nad Labem) a **MUDr. Magdalena Koťová, Ph.D.** (Stomatologická klinika 3. LF UK a FNKV Praha).*

*Zleva: Ortodontickou sekci zahájil **prof. MUDr. Milan Kamínek, DrSc.,** (LF UP Olomouc) shrnutím vývoje v ortodoncii na přelomu 20. a 21. století. Se zájmem byla v této sekci přijata vystoupení všech přednášejících, na fotografii jsou **MUDr. Ivo Marek, Ph.D.,** (LF UP Olomouc a privátní praxe Břeclav), **MUDr. Karel Iha** (privátní praxe Domažlice), **MUDr. Josef Kučera** (1. LF UK Praha).*

*Povzbudivě působil pohled do plného Sladkovského sálu, kde bylo v průběhu pedostomatologické sekce mezi posluchači vidět mnoho mladých tváří. O nevitálních zubech s nedokončeným vývojem hovořila **MUDr. Jana Vašáková** (1. LF UK Praha), úspěšnost autotransplantací zubů hodnotil **MUDr. Jan Dražan** (privátní praxe Slaný). Snímek vpravo je z parodontologické sekce, kde se představila **dr. Marisa Roncati** (Univerzita v Boloni, Itálie).*

*Dopolední i odpolední část parodontologické sekce byla zakončena panelovou diskusí. Na snímku jsou (sedící zleva) **MUDr. Jan Štembírek, Ph.D.** (ÚČOCH FN Ostrava), **MUDr. Jaroslav Myšák** (1. LF UK Praha), **doc. MUDr. Ivo Dřízhal, CSc.,** (LF UK Hradec Králové) a **MUDr. Ladislav Kindl** (Soukromá VOŠ zdravotnická pro DH, Praha). Vpravo jsou koordinátoři sekce: předseda odborného výboru PDD **MUDr. Ladislav Korábek, CSc., MBA,** a **doc. MUDr. Martin Starosta, Ph.D.,** který také odpoledne svojí přednáškou uzavřel tento programový blok. Kompletní sestavu přednášejících ze sekce konzervační stomatologie, která rovněž probíhala ve čtvrtek, jsme na snímku z panelové diskuse představili již v LKS č. 10/2016.*

Pravidelná týdenní intenzivní péče pro prevenci a léčbu zubního kazu

elmex® *gelée*
– pro zdravé a silné zuby

Zubní kaz postihuje většinu populace a riziko se týká všech – pro ochranu před zubním kazem doporučte svým pacientům **1× týdně intenzivní péči** vysoko koncentrovaným léčivým přípravkem s aminfluoridy. Tímto způsobem **posilníte a dlouhodobě ochráníte zuby** Vašich pacientů **před zubním kazem**.

Upozornění: Kontraindikace: Elmex gelée nesmí být používán při hypersenzitivitě na léčivou látku nebo na kteroukoli pomocnou látku. Doba použitelnosti: 3 roky. Po otevření je nutné spotřebovat do 3 měsíců. Uchovávejte při teplotě do 25 °C v dobře uzavřeném obalu. Velikost balení 25 mg. Držitel rozhodnutí o registraci: CP GABA GmbH, Hamburg, Německo, Reg. číslo: 95/006/82-S/C, Datum první registrace/prodloužení registrace: 28. 1. 1982/18. 6. 2014. Datum revize textu: 8. 10. 2014.
Elmex gelée 25 g je dostupný bez lékařského předpisu a není hrazen z prostředků veřejného zdravotního pojištění. Před podáním přípravku se seznamte s úplnou informací o přípravku.

DENTIS

Partner č. 1 v zubní implantologii

PROČ PRÁVĚ DENTIS?

VYSOKÁ KVALITA

PRŮMĚRY FIXTUR 2.0 - 8.0 MM
LEPTANÝ BIOAKTIVNÍ POVRCH
UNIKÁTNÍ INSTRUMENTÁRIUM

CENA

JEDINEČNÝ POMĚR CENA/VÝKON

ZÁKAZNICKÝ SERVIS

NON-STOP PODPORA 24/7/365

ZKUŠENOSTI

10 LET NA ČR A SR TRHU, PODPORA IMPLANTOLOGŮ KLINIKY ASKLEPION

SKLAD

99,9 % POLOŽEK SKLADEM

DODÁNÍ

PRAHA DO 30 MINUT
ČR DO 24 HODIN
SR DO 48 HODIN

HIGH-TECH

NAVIGOVANÁ IMPLANTOLOGIE
PROGRESIVNÍ DESIGN
DESÍTKY INOVACÍ KAŽDÝ ROK

5LETÁ STUDIE

Měření dlouhodobé stability zubních implantátů Dentis:
Retrospektivní studie s využitím Periotestu
na **www.dentis-implant.com**
a **www.facebook.com/dentis.implantaty**

Asklepion – Trade s.r.o., Londýnská 39, 120 00 Praha 2, +420 724 873 750, info@dentis-implant.com
www.facebook.com/dentis.implantaty | **www.dentis-implant.com**